

Εκπαίδευση, Δια Βίου Μάθηση, Έρευνα και Τεχνολογική Ανάπτυξη, Καινοτομία και Οικονομία

Τόμ. 3 (2024)

Πρακτικά του 3ου Διεθνούς Επιστημονικού Συνεδρίου "Ελλάδα - Ευρώπη 2030: Εκπαίδευση, Έρευνα, Καινοτομία, Νέες Τεχνολογίες, Θεσμοί και Βιώσιμη Ανάπτυξη"

ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ & ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ, ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ & ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΑΝΟΙΚΤΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

3^ο ΔΙΕΘΝΕΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ

ΕΛΛΑΔΑ - ΕΥΡΩΠΗ 2030:
Εκπαίδευση, Έρευνα, Καινοτομία,
Νέες Τεχνολογίες, Θεσμοί &
Βιώσιμη Ανάπτυξη

7-10 Σεπτεμβρίου 2023
Ηράκλειο Κρήτης

Πρακτικά Συνεδρίου

Επιμέλεια Πρακτικών
Ε. Καραΐσκου, Α. Κοκκίνου, Α. Μαυρογιάννη & Γ. Ρεντίφης

ΜΕ ΤΗΝ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ:

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ
REGION OF CRETE

ΔΗΜΟΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ
MUNICIPALITY OF HERAKLION

Η Μακροοικονομική Διερεύνηση της Διάβρωσης Φορολογικής Βάσης και Μετατόπισης Κερδών: Μία Συστηματική Βιβλιογραφική Ανασκόπηση

Αθανάσιος Γ. Βασιλάκης

doi: [10.12681/elrie.7141](https://doi.org/10.12681/elrie.7141)

Copyright © 2024, Αθανάσιος Γ. Βασιλάκης

Άδεια χρήσης [Creative Commons Αναφορά 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/).

Η Μακροοικονομική Διερεύνηση της Διάβρωσης Φορολογικής Βάσης και Μετατόπισης Κερδών: Μία Συστηματική Βιβλιογραφική Ανασκόπηση

Αθανάσιος Γ. Βασιλάκης*

athanasios.vasilakis@gmail.com

* Υποψήφιος διδάκτωρ, Τμήμα Οικονομικών Επιστημών, Διεθνές Ελληνικό Πανεπιστήμιο, Σέρρες, Ελλάδα

Περίληψη

Ο κύριος σκοπός της εργασίας είναι η Συστηματική Βιβλιογραφική Ανασκόπηση (ΣΒΑ) των μακροοικονομικών επιπτώσεων της Διάβρωσης της Φορολογικής Βάσης και της Μετατόπισης Κερδών (Base Erosion and Profit Shifting - BEPS). Η επίτευξη του σκοπού πραγματοποιήθηκε με την αξιοποίηση του πλαισίου PRISMA (Preferred Reporting Items for Systematic Reviews and Meta – Analysis). Τα επιστημονικά άρθρα αντλήθηκαν από πέντε βάσεις δεδομένων (ABI-ProQuest, EBSCO, Google Scholar, Scopus, Web of Science) που δημοσιεύθηκαν από το 2003 έως 2022. Η ΣΒΑ βασίζεται σε 30 επιλεγμένες εργασίες που αντλούνται από 16.700 πηγές (μέγιστος αναφερόμενος αριθμός από Google Scholar). Οι 30 επιλεγμένες εργασίες ανακτήθηκαν από επιστημονικά περιοδικά που είναι καταχωρημένα σε τρεις διαφορετικές ακαδημαϊκές βάσεις δεδομένων [Scopus, Chartered Association of Business Schools (ABS), Web of Science (WoS)]. Η ΣΒΑ ταξινομεί τις εξαρτημένες και ανεξάρτητες μακροοικονομικές επιπτώσεις που προκαλεί η πρακτική των BEPS, όπως η όξυνση της διεθνούς φοροαποφυγής που έχουν δυσμενή αντίκτυπο στην Παγκόσμια και Ευρωπαϊκή Οικονομία.

Abstract

A Systematic Literature Review of the Macro-Economics of Base Erosion and Profit Shifting (BEPS) is the main purpose of this study. This has been achieved by a Preferred Reporting Items for Systematic Reviews and Meta-Analysis (PRISMA) that was conducted using five databases (ABI-ProQuest, EBSCO, Google Scholar, Scopus and Web of Science) published between 2003 and 2022. This review is based on 30 studies out of 16.700 (the larger number from Google Scholar) that were identified. The chosen 30 articles were retrieved as triple listed journals on Scopus, The Chartered Association of Business Schools (ABS) and Web of Science (WoS). Our approach aims to identify the serious dependent, independent and control macroeconomic issues that BEPS causes, such as severe acute international tax avoidance that has a destructive impact on the Global and European economies.

1. Εισαγωγή

Το Σχέδιο Δράσης για τη Διάβρωση της Φορολογικής Βάσης και της Μετατόπισης Κερδών (BEPS) του ΟΟΣΑ το 2013 και του πακέτου BEPS των 15 μέτρων το 2015 είχαν παγκόσμια αναγνώριση από τα διεθνή και τα ευρωπαϊκά φορολογικά συστήματα. Στην τελευταία έκθεση προόδου του πλαισίου ΟΟΣΑ/G20 για το έργο των BEPS, 137 κράτη και δικαιοδοσίες είχαν προσχωρήσει στη συμφωνία ορόσημο. Στις 8 Οκτωβρίου 2021 εγκρίθηκε η δήλωση για τους δύο πυλώνες που αντιμετωπίζουν τις φορολογικές προκλήσεις που προκύπτουν από τη ψηφιοποίηση της οικονομίας (Λύση δύο πυλώνων, δήλωση Οκτωβρίου 2021, OECD, 2021a). Πιο συγκεκριμένα, ο Δεύτερος Πυλώνας αποτελείται από τους Παγκόσμιους Κανόνες κατά της Διάβρωσης των Βάσεων (GloBE) και κανόνες που υπόκειται σε Εκ των Προτέρων

Φορολογικές Συμφωνίες τύπου Tax Rulings (STTR). Οι κανόνες GloBE εισάγουν έναν παγκόσμιο ελάχιστο φόρο 15% που ισχύει για τους ομίλους Πολυεθνικών Επιχειρήσεων με ενοποιημένα έσοδα τουλάχιστον 750 εκατ. ευρώ. Επιπλέον, το πλαίσιο του ΟΟΣΑ/G20 για τα BEPS (OECD/G20 Inclusive Framework) συνέβαλε καθοριστικά στην προσαρμογή των φορολογικών κανόνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την Οδηγία (ΕΕ) 2022/2523 του Συμβουλίου που θα πρέπει να εφαρμοστεί από τα κράτη μέλη στην Εθνική τους νομοθεσία με καταληκτική ημερομηνία το τέλος του 2023.

Η επιστημονική βιβλιογραφία και αρθρογραφία για την πρακτική των BEPS στις κοινωνικές επιστήμες αυξάνεται καθημερινά αλλά οι μακροοικονομικοί προσδιοριστικοί παράγοντες παραμένουν περιορισμένοι. Ως εκ τούτου, είναι σημαντικό να ανασκοπηθούν διεξοδικά τα επιστημονικά άρθρα προκειμένου να αποτυπωθεί η σπουδαιότητα τους στις κοινωνικές επιστήμες. Κατά αρχήν, είναι σημαντικό να παρασχεθεί μια ολοκληρωμένη επισκόπηση διαθέσιμων στοιχείων και να διερευνηθεί το επιστημονικό κενό που υπάρχει στην τρέχουσα βιβλιογραφία για τις μακροοικονομικές επιπτώσεις της πρακτική των BEPS. Η παρούσα ΣΒΑ επιχειρεί: (1) να υιοθετήσει τις κύριες προσεγγίσεις της μακροοικονομικής έρευνας στη βιβλιογραφία από την πρακτική των BEPS, (2) να επανεξετάσει τη βιβλιογραφία σχετικά με τη σημασία των μακροοικονομικών παραγόντων εξαρτημένων, ανεξάρτητων και ελέγχου που προκαλούνται στα BEPS και, τέλος (3) να εντοπίσει τυχόν κενά της γνώσης για να κατευθύνουν τη μελλοντική έρευνα. Η παρούσα ανάλυση συνοψίζει τα βασικά μακροοικονομικά χαρακτηριστικά σχετικά με τη φοροαποφυγή από την πρακτική των BEPS, όπως οι πτυχές μέτρησης, μέθοδοι αξιολόγησης της ποιότητας των αναφερόμενων αποτελεσμάτων και μια περιγραφή των βασικών ευρημάτων.

Η εργασία περιλαμβάνει τις ακόλουθες ενότητες και υπό-ενότητες. Μετά την εισαγωγή η δεύτερη ενότητα απεικονίζει τη μεθοδολογία για την αναζήτηση της ΣΒΑ, τα κριτήρια επιλογής των εργασιών, την εξαγωγή δεδομένων και την αξιολόγηση ποιότητας. Η τρίτη ενότητα αποτυπώνει τα αποτελέσματα με το προσδιορισμό των εργασιών, τα χαρακτηριστικά της ΣΒΑ, τη σύνοψη κοινών εξαρτημένων, ανεξάρτητων και τον έλεγχο των προσδιοριστικών παραγόντων. Η τέταρτη ενότητα αναλύει τη συζήτηση για τις Μακροοικονομικές επιπτώσεις, το οικονομικό κόστος, τις Διεθνείς, Ευρωπαϊκές, Εθνικές Φορολογικές Πολιτικές, τη συνεισφορά και τους περιορισμούς στην επιστημονική Γνώση. Τέλος η Πέμπτη ενότητα ολοκληρώνει τη ΣΒΑ με τα συμπεράσματα της εργασίας.

2. Μεθοδολογία Ανασκόπησης

Η παρούσα ανασκόπηση χρησιμοποίησε τα κριτήρια «Preferred Reporting Items for Systematic Reviews and Meta-Analysis (PRISMA)» για να την ανάπτυξη της ΣΒΑ που υιοθετήθηκε από τους Rathnayaka, Khanam και Rahman (2023).

2.1 Αναζήτηση Βιβλιογραφίας

Οι ακαδημαϊκές βάσεις δεδομένων που χρησιμοποιήθηκαν ήταν οι Google Scholar, EBSCO, ProQuest, Scopus και Web of Science (WoS). Η παρούσα ανασκόπηση βασίστηκε σε μακροοικονομικές εκτιμήσεις για την πρακτική των BEPS σε διαφορετικές φορολογικές δικαιοδοσίες. Η πλειονότητα των δημοσιευμένων εργασιών έχουν αξιολογηθεί από δύο κριτές και ένας μικρός αριθμός ήταν εκθέσεις των Ηνωμένων Εθνών, του ΟΟΣΑ, της Ευρωπαϊκής Ένωσης και Εθνικών Δημοσίων Οργανισμών. Όλες οι επιλεγμένες εργασίες της φοροαποφυγής από την πρακτική των BEPS περιορίζονται στα έτη από το 2003 έως το 2022. Η αναζήτηση της βιβλιογραφίας έλαβε χώρα συμπεριλαμβάνοντας τις λέξεις – κλειδιά του πίνακα 1. Η μηχανή αναζήτησης περιελάμβανε τις λέξεις στα Αγγλικά «Διάβρωση Φορολογικής Βάσης και Μετατόπιση Κερδών», «Διάβρωση Φορολογικής Βάσης», «Μετατόπιση Κερδών» ή «Φοροαποφυγή» (Πίνακας 1). Χρησιμοποιήθηκαν συνώνυμα για κάθε θέμα για να εξασφαλιστεί πλήρης πρόσβαση στη διαθέσιμη βιβλιογραφία. Η στρατηγική αναζήτησης

παρουσιάζεται αναλυτικά στο πρωτόκολλο PRISMA 2020 (Page και άλλοι., 2021; Rathnayaka, Khanam & Rahman, 2023).

Πίνακας 1.
Όροι αναζήτησης που χρησιμοποιούνται για διαφορετικές σχέσεις
(χωρίς συνώνυμα)

Ομαδοποίηση Λέξεων	Χειριστής	Ομαδοποίηση Λέξεων
«Base Erosion and Profit Shifting»	-	-
“Base Erosion”	και (and)	“Profit Shifting”,
“Base Erosion”	ή (or)	“Profit Shifting”
“Tax Avoidance”	και (and)	“Base Erosion”
“Tax Avoidance”	και (and)	“Profit Shifting”

2.2 Κριτήρια Επιλεξιμότητας

Σύμφωνα με τους Zhu και Liu (2020), οι Scopus και WoS είναι πιο ανταγωνιστικές ακαδημαϊκές βάσεις δεδομένων στον κόσμο. Επιπλέον, σύμφωνα με τους Black και άλλοι. (2017) ο κατάλογος της Διοίκησης Επιχειρήσεων (ABS) είναι πιο ανταγωνιστική ακαδημαϊκή βάση δεδομένων στον κόσμο (κατάλογος 2021, UK Journal Quality Guide). Με το συνδυασμό των τρίτων ακαδημαϊκών καταλόγων επιτυγχάνεται ένας τριπλός ποιοτικός έλεγχος για τα επιλεγμένα άρθρα. Ως εκ τούτου, η παρούσα ανασκόπηση εξετάζει και επιλέγει εργασίες επιστημονικών περιοδικών σύμφωνα με τα ακόλουθα κριτήρια: (1) να είναι ενταγμένα ταυτόχρονα στους τρεις ακαδημαϊκούς καταλόγους Scopus, ABS και WoS στην Αγγλική γλώσσα, (2) τα άρθρα να εξετάζουν μακροοικονομικούς προσδιοριστικούς παράγοντες, (3) οι μακροοικονομικές συνέπειες να εστιάζουν στη «διάβρωση της φορολογικής βάσης» ή τη «μετατόπιση κερδών» ή/και σε συνδυασμό με τη «φοροαποφυγή». Στη συνέχεια, η παρούσα ανασκόπηση απέκλεισε εργασίες που προσδιορίστηκαν από τον τίτλο «διάβρωση φορολογικής βάσης» ή «μετατόπιση κερδών» ή «φοροαποφυγή» αλλά επικεντρώθηκαν σε μικροοικονομικές συνέπειες (χρηματιστήριο, αγορά ομολόγων, για την πρώην αγορά, κλπ.) ή κλαδικές μελέτες (τραπεζικού τομέα, πετρελαϊκού, αεροπορικού κλπ.) χωρίς καμία μακροοικονομική διάσταση. Επιπλέον, οι περισσότερες εργασίες των κοινωνικών επιστημών που έχουν τοποθετηθεί μεγαλύτερη έμφαση στη λογιστική, μικροοικονομική, νομική (Φορολογικό Δίκαιο) και διοικητική ιδιωτικού και δημοσίου τομέα διάσταση έχουν αφαιρεθεί.

2.3 Η Επιλογή Μελέτης και η Εξαγωγή Δεδομένων

Η ΣΒΑ αναζήτησε και επέλεξε τις εργασίες σταθμίζοντας και αφαιρώντας τις υπόλοιπες, σύμφωνα με το πλαίσιο διαδικασίας αξιολόγησης PRISMA 2020 (Page και άλλοι., 2021; Rathnayaka, Khanam & Rahman, 2023). Τα κριτήρια επιλεξιμότητας για την ένταξη ήταν οι Μακροοικονομικές συνέπειες της φοροαποφυγής από την πρακτική των BEPS. Επειδή η επιλεξιμότητα στις περισσότερες περιπτώσεις ήταν ασαφής από τους τίτλους και τις περιλήψεις, χρειάστηκε να ελεγχθεί το πλήρες κείμενο για να επιβεβαιωθεί η καταλληλότητα. Η ερευνητική ΣΒΑ βασίστηκε στη μεθοδολογία PRISMA 2020 (Πίνακας 2). Η μέθοδος περιλάμβανε τέσσερα στάδια: (1) αναγνώριση εργασιών μέσω των ακαδημαϊκών βάσεων δεδομένων και μητρώων, (2) επιλογή εργασιών, (3) ανασκόπηση των κριτηρίων που χρησιμοποιούνται και, τέλος η συμπερίληψη των εργασιών στη ΣΒΑ (Page, και άλλοι., 2021; Rathnayaka, Khanam & Rahman, 2023). Από όλα τα αρχεία που εντοπίστηκαν από το Google Scholar, επιλέχθηκαν τα 30 πρωτογενείς εργασίες που πρέπει να μελετηθούν. Επομένως, η ΣΒΑ χρησιμοποίησε το ενημερωμένο πρότυπο PRISMA 2020 για την επιλογή των κατάλληλων επιστημονικών εργασιών.

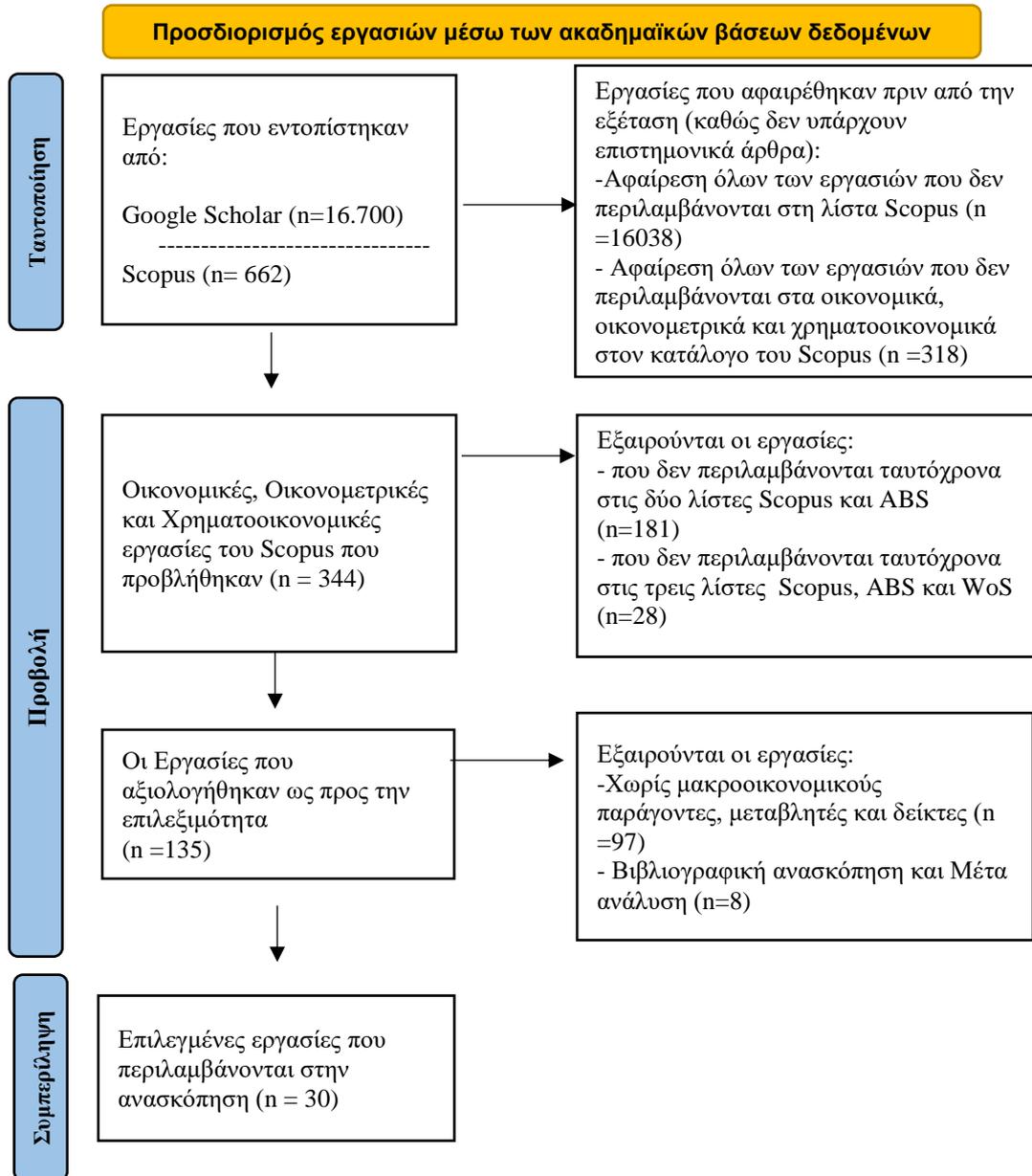
2.4 Αξιολόγηση Ποιότητας

Η υψηλή ποιότητα των επιλεγμένων τριάντα (30) εργασιών διασφαλίστηκε με τον τριγωνισμό τριών διαφορετικών ακαδημαϊκών καταλόγων Scopus, ABS και WoS. Το επιστημονικό

περιοδικό που είναι δημοσιευμένη εργασία θα πρέπει να είναι καταλογογραφημένο και στις τρεις ακαδημαϊκές βάσεις ταυτόχρονα ως αυστηρό ποιοτικό κριτήριο ένταξης. Κατά συνέπεια, η ΣΒΑ απέκλεισε τα επιστημονικά άρθρα ανασκόπησης, πιλοτικές έρευνες, έγγραφα εργασίας, εκθέσεις ή διδακτορικές διατριβές, βιβλία, εργασίες επιστημονικών συνεδρίων, συμπόσια, συμπληρωματικές, προοπτικές ή παρεμβατικές έρευνες και εκείνες που δημοσιεύονται σε άλλες γλώσσες πλην της αγγλικής.

Πίνακας 2¹.

Τα Μακροοικονομικά των BEPS - PRISMA (2020) Διάγραμμα Ροής²

¹ Λαμβάνεται υπόψη κατά πόσο είναι εφικτό το εγχείρημα όπως για παράδειγμα ο αριθμός των εργασιών που προσδιορίζονται από κάθε βάση δεδομένων ή το μητρώο που αναζητήθηκε (και όχι ο συνολικός αριθμός σε όλες τις βάσεις δεδομένων/μητρώα όπως στη ABI-ProQuest (n=1320) και στη EBSCO (n=1382).

²Page και άλλοι., (2021), The PRISMA 2020 statement: an updated guideline for reporting systematic reviews. *BMJ* 2021; 372 : n71. doi: 10.1136/bmj.n71 (For more information, visit: <http://www.prisma-statement.org/>), υιοθετημένο από τους Rathnayaka, Khanam, & Rahman (2023).

3. Αποτελέσματα

3.1 Προσδιορισμός επιλεγμένων επιστημονικών εργασιών

Σε αυτήν τη ΣΒΑ αντλήθηκαν 16700 άρθρα, διατριβές, εκθέσεις, έντυπα, εκδόσεις κλπ. εκ των οποίων τα 16038 δεν ήταν αναρτημένα στην ακαδημαϊκή βάση δεδομένων της Scopus με αποτέλεσμα να αφαιρεθούν. Στη συνέχεια εντοπίστηκαν 318 εργασίες που δεν σχετίζονται με τα οικονομικά, οικονομετρία και χρηματοοικονομικά οπότε αφαιρέθηκαν στην πρώτη φάση της ταυτοποίησης. Ως αποτέλεσμα, 344 εργασίες αξιολογήθηκαν στο πρώτο βήμα της προβολής με βάση τον τίτλο και τις περιλήψεις τους. Έτσι, μετά από την πρώτη και τη δεύτερη φάση διαλογής, διατηρήθηκαν μόνο 135 εργασίες ενώ απορρίφθηκαν 181 διότι ήταν ενταγμένες μεμονωμένα στον ακαδημαϊκό κατάλογο (Scopus) και 28 διότι ήταν ενταγμένες σε δύο ακαδημαϊκούς καταλόγους (Scopus και ABS). Κατά συνέπεια, στη δεύτερη φάση της εξέτασης, αξιολογήθηκαν 135 άρθρα με βάση τους οικονομικούς προσδιοριστικούς παράγοντες, τις μεταβλητές και τους δείκτες τους. Από αυτά, μόνο 135 εργασίες πληρούσαν τα κριτήρια ένταξης για περαιτέρω αξιολόγηση. Μεταξύ των επιλεγμένων εργασιών εντοπίστηκαν 38 που χρησιμοποίησαν τους μακροοικονομικούς προσδιοριστικούς παράγοντες και παραμέτρους για την ανάλυση των οικονομικών επιπτώσεων της Διάβρωσης της Φορολογικής Βάσης και/ή της Μετατόπισης Κερδών (BEPS). Επιπλέον, 8 άρθρα υψηλής ποιότητας έχουν αποκλειστεί από τη ΣΒΑ λόγω του ότι είναι άρθρα βιβλιογραφικής ανασκόπησης ή Μετά Ανάλυσης. Ως εκ τούτου, στο πλαίσιο PRISMA 2020 (Πίνακας 1 και 2) συμπεριλαμβάνονται 30 εργασίες.

3.2 Χαρακτηριστικά ΣΒΑ

Οι 30 επιλεγμένες εργασίες εξετάζουν πλήρως ή εν μέρει ορισμένες μακροοικονομικές επιπτώσεις της πρακτικής των BEPS σε ένα συγκεκριμένο κράτος, μια ομάδα κρατών ή ολόκληρη την υφήλιο. Επιπροσθέτως, οι επιλεγμένες εργασίες απεικονίζονται σε 14 επιστημονικά περιοδικά με τριγωνική ένταξη (1. Scopus, 2. ABS, 3. WoS) και τον αριθμό του καθενός στον ακόλουθο πίνακα 3.

Από τις 30 επιλεγμένες εργασίες, το 100% δημοσιεύτηκε για ανεπτυγμένα κράτη, 10 εργασίες αφορούσαν μεμονωμένα κράτη και 20 από τις 30 εργασίες ήταν παγκόσμιες ή συγκριτικές μελέτες πολλών κρατών. Όλες οι επιλεγμένες εργασίες περιλάμβαναν κρίσιμες μακροοικονομικές παραμέτρους και προσδιοριστικούς παράγοντες που αφορούν τα BEPS. Ο παρακάτω πίνακας 4 απεικονίζει το έτος δημοσίευσης των εργασιών χρονολογικά.

3.3 Σύνοψη των βασικών ευρημάτων με εξαρτημένους προσδιοριστικούς παράγοντες

Η ΣΒΑ παρουσιάζει τους 20 πιο σημαντικούς προσδιοριστικούς παράγοντες. Ωστόσο, πέντε κοινοί από αυτούς είναι εξαρτημένοι και δεκαπέντε κοινοί είναι ανεξάρτητοι (και ελέγχου) προσδιοριστικοί παράγοντες. Τα βασικά ευρήματα για τους εξαρτημένους προσδιοριστικούς παράγοντες απεικονίζονται στον Πίνακα 5. Από τη μία πλευρά ορισμένες εργασίες θεώρησαν τους προσδιοριστικούς παράγοντες εξαρτημένους και από την άλλη πλευρά διαφορετικές εργασίες τους θεώρησαν ανεξάρτητους ή ελέγχου. Ως αποτέλεσμα υπήρξε στάθμιση αναφορών, ώστε να ταξινομηθεί ο προσδιοριστικός παράγοντας ως εξαρτημένος ή ανεξάρτητος ή ελέγχου. Πιο συγκεκριμένα, αντλήθηκαν επτά εργασίες για τη Μετατόπιση Κερδών (και μία επιπλέον με ανεξάρτητο προσδιοριστικό παράγοντα), τέσσερις για τη διαφοροποίηση της φορολογίας (και τρεις επιπλέον με ανεξάρτητους και ελέγχου προσδιοριστικούς παράγοντες), τρεις για τις Ενδοομιλικές Συναλλαγές και τρεις για τα Φορολογικά Έσοδα. Κατά συνέπεια, ο ακόλουθος πίνακας 5 συνοψίζει τα κύρια ευρήματα.

Πίνακας 3.
Πηγές των δημοσιευμένων εργασιών από επιλεγμένα επιστημονικά περιοδικά
 (με τριγωνισμό ακαδημαϊκών καταλόγων Scopus, ABS, WoS)

Όνομασία Επιστημονικού Περιοδικού (με τριγωνισμό 1. Scopus, 2. ABS, 3. Web of Science)	Αριθμός	Πηγές
1. Journal of Public Economics	9	Becker, Johannesen, & Riedel, 2020; Wier, 2020; Alstadsæter, Johannesen, & Zucman, 2018; Dowd, Landefeld, & Moore, 2017; Dischinger, & άλλοι., 2011; Dharmapala, & άλλοι., 2009; Huizinga & άλλοι., 2008; Devereux, Lockwood, & Redoano, 2008; Clausing, 2003
2. International Tax and Public Finance	6	von Brasch, Frankovic, & Tölö, 2022; Janský, & Palanský, 2019; Beer, & Loeprick, 2014; De Mooij, & Devereux, 2010; Ghinamo, Panteghini, & Revelli, 2009; Weichenrieder, 2008
3. IMF Economic Review	3	Vicard, 2022; De Mooij, & Liu, 2020; Hebus, Klemm, & Stausholm, 2020
4. Finanz Archiv / Public Finance Analysis	2	Crivelli, De Mooij, & Keen, 2016; Heckemeyer & άλλοι., 2013
5. Accounting and Business Research	1	Alexander, De Vito, & Jacob, 2020
6. Economic Systems Research	1	Álvarez-Martínez, & άλλοι., 2022
7. Economic Policy	1	Bettendorf, & άλλοι., 2010
8. National Tax Journal	1	Clausing, K. A., 2016
9. Journal of International Development	1	Cobham, & Janský, 2018
10. Journal of Business Research	1	Driffield, & άλλοι., 2021
11. American Economic Journal: Macroeconomics	1	Djankov, & άλλοι., 2010
12. Journal of International Economics	1	Lane, & Milesi - Ferretti, 2007
13. The Review of Economic Studies	1	Tørslov, Wier & Zucman, 2022
14. The Quarterly Journal of Economics	1	Zucman, G., 2013
Σύνολο	30	30

Πίνακας 4.
Επιλογή Δημοσιεύσεων για κάθε έτος (n=30)

Αριθμός Δημοσιεύσεων για κάθε έτος δημοσίευσης							
Χρόνος	Αριθμός	Χρόνος	Αριθμός	Χρόνος	Αριθμός	Χρόνος	Αριθμός
2022	4	2017	1	2012	0	2007	1
2021	2	2016	2	2011	1	2006	0
2020	5	2015	0	2010	3	2005	0
2019	1	2014	1	2009	2	2004	0
2018	2	2013	1	2008	3	2003	1
Αριθμός N=30, Σύνολο N=20 Χρόνια							

Πίνακας 5. Χαρακτηριστικά για κοινούς εξαρτημένους προσδιοριστικούς παράγοντες (n=5)

Εξαρτημένοι Προσδιοριστικοί Παράγοντες	Αριθμός	Ποσοστό	Πηγές
1. Μετατόπιση Κερδών	7	23%	Álvarez-Martínez, & <i>άλλοι.</i> , 2022; Tørsløv, Wier & Zucman, 2022; Alexander, De Vito, & Jacob, 2020; Janský & Palanský, 2019; Dowd, Landefeld, & Moore, 2017; Crivelli, De Mooij, & Keen, 2016; Huizinga & Laeven, 2008
2. Διαφοροποίηση Φορολογίας	4	13%	Vicard, 2022; Alexander, De Vito, & Jacob, 2020; Wier, 2020; Weichenrieder, 2008
3. Φορολογική Βάση	3	10%	Álvarez-Martínez, & <i>άλλοι.</i> , 2022; von Brasch, Frankovic, & Tölö, 2022; Alexander, De Vito, & Jacob, 2020
4. Ενδοομιλικές Συναλλαγές	3	10%	Álvarez-Martínez, & <i>άλλοι.</i> , 2022; Beer, & Loerprick, 2014; De Mooij, & Devereux, 2010.
5. Φορολογικά Έσοδα	3	10%	Álvarez-Martínez, & <i>άλλοι.</i> , 2022; Hebous, Klemm, & Stausholm, 2020; Janský, & Palanský, 2019.

3.3.1. Η Επίδραση της πρακτικής των BEPS στη Μετατόπιση Κερδών

Επτά εργασίες αποκάλυψαν διαφορετικά αποτελέσματα σχετικά με τις επιπτώσεις της πρακτικής των BEPS στη μετατόπιση κερδών. Οι Huizinga και Laeven (2008) διαπίστωσαν ότι η μετατόπιση κερδών οδηγεί σε σημαντική ανακατανομή των εθνικών εταιρικών φορολογικών εσόδων στην Ευρώπη. Οι Crivelli, De Mooij και Keen (2016) αντλούν στοιχεία από τα αναπτυσσόμενα κράτη για τα εμπειρικά τους αποτελέσματα και τονίζουν ότι το κέρδος είναι μείζονος σημασίας οπότε και η μετατόπιση κερδών αξιολογείται θετικά. Οι Jansky και Palansky (2019) διαπίστωσαν ότι οι χώρες χαμηλού εισοδήματος κινούνται μεταξύ εκείνων που είναι σχετικά λιγότερο ικανές να μειώσουν τη μετακίνηση κερδών. Τα αποτελέσματα των Alexander, De Vito και Jacob, (2020) υποδηλώνουν τη μείωση της μετατόπισης των κερδών από τις πολυεθνικές επιχειρήσεις κατά περίπου 40% στο δεύτερο εξάμηνο της περιόδου δειγματοληψίας (2007-2013) και έως και 93% όταν λαμβάνεται υπόψη η φορολογική συμμόρφωση. Οι Torslov και *άλλοι.* (2022) συμπεραίνουν ότι επειδή η ιδιοκτησία ιδίων κεφαλαίων είναι συγκεντρωμένη, η μετατόπιση κερδών μειώνει τον πραγματικό φορολογικό συντελεστή των πλουσίων, γεγονός που μπορεί να συμβάλει στην αύξηση της ανισότητας. Οι Álvarez-Martínez και *άλλοι.* (2022) συμπεραίνουν ότι τα κράτη μπορεί να ωφεληθούν ή να έχουν απώλειες από τη μετατόπιση κερδών. Επιπλέον, για τις ΗΠΑ, η απώλεια των φορολογικών εσόδων υπολογίζονται σε 100,8 δις ευρώ, συμπεριλαμβανομένων 96,8 δις ευρώ λόγω μετατόπισης κερδών σε φορολογικούς παραδείσους, ενώ η απώλεια για την Ιαπωνία εκτιμάται στα 24,0 και 23,3 δις. ευρώ αντίστοιχα. Αντίθετα, οι von Brasch, Frankovic και Tölö (2022) εξέτασαν τη μετατόπιση κερδών ως ανεξάρτητο προσδιοριστικό παράγοντα χωρίς να προδώσουν μεγάλη σημασία.

3.3.2 Επιπτώσεις της πρακτικής των BEPS στη Διαφορά Φορολογίας

Η ΣΒΑ εντόπισε τέσσερις εργασίες που εξέτασαν τις επιπτώσεις της φοροαποφυγής από την πρακτική των BEPS ως διαφορά στους φορολογικούς συντελεστές. Η διαφορά της φορολογίας (φορολογικών συντελεστών) είναι η διαφορά μεταξύ της φορολογίας νομικών προσώπων, της μητρικής και της θυγατρικής πολυεθνικής επιχείρησης σε διαφορετικά κράτη. Ο Weichenrieder (2008) διαπίστωσε ότι η διαφορά της φορολογίας είναι συνεπής με τη συμπεριφορά μετατόπισης κερδών. Μία εναλλακτική ερμηνεία για τη φορολογική διαφορά είναι η διαφορά του συντελεστή φορολογίας νομικών προσώπων μεταξύ της εξεταζόμενης μητρικής και της

θυγατρικής εταιρείας (Alexander, De Vito, & Jacob, 2020). Εν τω μεταξύ, ο Wier (2020) παρατήρησε ότι υπάρχει αύξηση στην εκτιμώμενη φορολογική συμμόρφωση, αλλά η βελτίωση της συμμόρφωσης ήταν ασήμαντη. Ο συγγραφέας εντόπισε σαφείς αποδείξεις ασύμμετρων απαντήσεων στις φορολογικές διαφορές, σύμφωνα με τα προηγούμενα ευρήματα από χώρες υψηλού εισοδήματος. Τα συγκεκριμένα ευρήματα μπορεί να εξηγηθούν από την ύπαρξη σταθερού κόστους μετατόπισης κερδών, γεγονός που το καθιστά χρήσιμο μόνο όταν η διαφορά φορολογίας είναι αρκετά μεγάλη. Κλείνοντας, ο Vicard (2022) απεικονίζει το θετικό συντελεστή στη διαφορά της φορολογίας νομικών προσώπων στο επίπεδο του 1%. Από την άλλη πλευρά η ΣΒΑ εντόπισε τρεις εργασίες που θεωρούν τη διαφοροποίηση φορολογίας ως ανεξάρτητο ή ελέγχου προσδιοριστικό παράγοντα (De Mooij, & Liu, 2020; Beer, & Loerprick, 2014; Dischinger, & Riedel, 2011).

3.3.3. Η Επίδραση της πρακτικής των BEPS στη Φορολογική Βάση

Στη ΣΒΑ εντοπίστηκαν τρεις εργασίες που εξέτασαν τις φορολογικές επιπτώσεις της πρακτικής των BEPS στη φορολογική βάση. Η διάβρωση της φορολογικής βάσης λαμβάνει χώρα στη φορολογική νομοθεσία για την προσέλκυση επενδύσεων μέσω της προσφοράς φορολογικών κινήτρων (von Brasch, Frankovic, & Tölö, 2022; Alexander, De Vito, & Jacob, 2020). Οι Alexander, De Vito και Jacob (2020) διαπίστωσαν ότι οι μεταρρυθμίσεις για τη μείωση της διάβρωσης της φορολογικής βάσης μειώνουν τη μετατόπιση κερδών προς και από τις ξένες θυγατρικές επιχειρήσεις. Πιο συγκεκριμένα, οι κανόνες για τη διεύρυνση της φορολογικής βάσης, όπως οι περιορισμοί στην έκπτωση των φορολογικών ζημιών ή στις φορολογικές ελαφρύνσεις του πολυεθνικού ομίλου, φαίνεται να μειώνουν τα κίνητρα για επαναπατρισμό κερδών από ξένες θυγατρικές. Ως αποτέλεσμα τα ευρήματα τους συνάδουν με ευρύτερες φορολογικές βάσεις και αυστηρότερη φορολογική επιβολή, περιορίζοντας επιτυχώς τη μετατόπιση κερδών στα ευρωπαϊκά κράτη την τελευταία δεκαετία. Οι von Brasch, Frankovic και Tölö (2022) διαπίστωσαν ότι η φορολογική βάση της κερδοφορίας των επιχειρήσεων είναι γενικά μικρή σε σχέση με το ΑΕΠ. Κατά το ίδιο χρονικό διάστημα οι Álvarez-Martínez, και άλλοι. (2022) αναδεικνύουν την αύξηση της φορολογικής βάσης των εγχώριων επιχειρήσεων που υπερβαίνει των πολυεθνικών επιχειρήσεων λόγω μείωσης της διάβρωσης τους. Στον αντίποδα, η ΣΒΑ εντόπισε δύο εναλλακτικές εργασίες που θεωρούν τη φορολογική βάση ως ανεξάρτητο προσδιοριστικό παράγοντα (Alexander, De Vito, & Jacob, 2020; Cobham, & Janský, 2018).

3.3.4. Οι Επιπτώσεις της πρακτικής των BEPS στις Ενδοομιλικές Συναλλαγές

Τρεις επιλεγμένες εργασίες αποκαλύπτουν τις φορολογικές επιπτώσεις της πρακτικής των BEPS στις Ενδοομιλικές Συναλλαγές και αναλύουν τους λόγους που προκλήθηκαν. Η μετατόπιση κερδών μεταξύ χωρών εκτός του φορολογικού παραδείσου διαμορφώνεται μέσω των Ενδοομιλικών Συναλλαγών. Οι De Mooij και Devereux (2010) συνταριάζουν ένα εύρος εκτιμήσεων που βρέθηκαν στη βιβλιογραφία σχετικά με τις Ενδοομιλικές Συναλλαγές. Οι συγγραφείς αποκαλύπτουν ότι οι υψηλότεροι φορολογικοί συντελεστές στα Ευρωπαϊκά Κράτη προκαλούν μετατόπιση κερδών προς τους εξωτερικούς φορολογικούς παραδείσους. Οι Beer και Loerprick (2014) εντόπισαν σημαντικές προσπάθειες μέσω διαφόρων διατάξεων να μετριάσουν τις επιπτώσεις περιορισμού των Ενδοομιλικών Συναλλαγών. Τα αποτελέσματα των Álvarez-Martínez, και άλλοι. (2022) αναφέρουν ότι η κύρια αιτία της μετατόπισης των κερδών στην ανάλυση τους έγκειται στις διαφορές των φορολογικών συντελεστών νομικών προσώπων και στους πιο συνηθισμένους τρόπους μετατόπισης κερδών, συμπεριλαμβανομένων των Ενδοομιλικών Συναλλαγών και της μετατόπισης του χρέους. Από την άλλη πλευρά, οι Cobham και Janský (2018) εξέτασαν τις Ενδοομιλικές Συναλλαγές ως ανεξάρτητο ή ελέγχου προσδιοριστικό παράγοντα.

3.3.5 Οι επιπτώσεις της πρακτικής των BEPS στα Φορολογικά Έσοδα

Τρεις επιλεγμένες εργασίες αποκάλυψαν διαφορετικά αποτελέσματα σχετικά με τον αντίκτυπο της πρακτικής των BEPS στα φορολογικά έσοδα. Οι Jansky και Palansky (2019) χρησιμοποίησαν νέες εκτιμήσεις για τη μετατόπιση κερδών και τις σχετικές απώλειες φορολογικών εσόδων που είναι σχετικά υψηλότερες στα περισσότερα κράτη που μελετήθηκαν

και στις περισσότερες εισοδηματικές ομάδες. Το προτιμώμενο εκτεταμένο μοντέλο εκτιμά τα ετήσια φορολογικά έσοδα που χάθηκαν από τα 79 κράτη του δείγματος λόγω μετατόπισης των κερδών σε 125 δισεκατομμύρια δολάρια. Οι Álvarez-Martínez και άλλοι. (2022) αναδεικνύουν την ανάγκη αύξησης των φόρων καταπόνησης για την αντιστάθμιση των απωλειών των εσόδων της φορολογίας εισοδήματος νομικών προσώπων. Ως αποτέλεσμα οδηγεί σε καθαρή απώλεια ευημερίας που εκτιμάται σε περίπου 0,2% του ΑΕΠ για την ΕΕ και 0,4% για την καθαρή απώλεια ευημερίας για τις ΗΠΑ και την Ιαπωνία.

3.4 Σύνοψη των κύριων ευρημάτων με ανεξάρτητους και ελέγχου προσδιοριστικούς παράγοντες

Η ΣΒΑ παρουσιάζει 15 ανεξάρτητους και ελέγχου προσδιοριστικούς παράγοντες. Ο ακόλουθος Πίνακας 6 ταξινομεί τις περισσότερες εργασίες που χρησιμοποίησαν τους ανεξάρτητους και ελέγχου προσδιοριστικούς παράγοντες. Η σειρά κατάταξης για τους κοινούς ανεξάρτητους ή ελέγχου προσδιοριστικούς παράγοντες είναι ο φορολογικός συντελεστής με 20 αναφορές (και επιπλέον 3 ως εξαρτημένοι), το ποσοστό του ΑΕΠ με 18, η ανάπτυξη του ΑΕΠ με 13, το κατά κεφαλήν ΑΕΠ με 10, ο συντελεστής Φορολογίας Επιχειρήσεων με 6, οι επενδύσεις με 6, η Φορολογία Εισοδήματος Νομικών Προσώπων με 6, η διαφθορά με 6, ο πληθυσμός με 6, οι ΑΞΕ με 6, τους πραγματικούς συντελεστές ισοτιμίας με 5, 4 για την Ανοιχτότητα της οικονομίας, 4 για το ποσοστό απασχόλησης, τον πληθωρισμό με 4, το φορολογικό παράδεισο με 4. Εν τω μεταξύ, η πλειονότητα των εργασιών εξέτασε πολλαπλούς μικροοικονομικούς και μακροοικονομικούς προσδιοριστικούς παράγοντες, μεταβλητές ή δείκτες ταυτόχρονα. Όλοι οι ανεξάρτητοι και ελέγχου προσδιοριστικοί παράγοντες χρησιμοποιούνται για την ποσοτικοποίηση και ανάλυση του μακροοικονομικού φορολογικού αντικτύπου των BEPS.

Πίνακας 6. Χαρακτηριστικά των Κοινών Ανεξάρτητων και Ελέγχου Προσδιοριστικών Παραγόντων (n=15)

Ανεξάρτητοι και Ελέγχου Προσδιοριστικοί Παράγοντες	Αριθμός	Ποσοστό	Πηγές
1. Φορολογικός Συντελεστής	20	67 %	Torsløv, Wier & Zucman, 2022; Vicard, 2022; von Brasch, Frankovic, & Tölö, 2022; Álvarez-Martínez, & άλλοι., 2022; Driffield, & άλλοι., 2021; Godar, 2021; Hebous, Klemm, & Stausholm, 2020; Alexander, De Vito, & Jacob, 2020; Becker, Johannesen, & Riedel, 2020; Janský & Palanský, 2019; Dowd, Landefeld, & Moore, 2017; Clausing, 2016; Crivelli, De Mooij, & Keen, 2016; Dischinger & Riedel, 2011; De Mooij, & Devereux, 2010; Bettendorf, & άλλοι., 2010; Weichenrieder, 2008; Devereux, Lockwood, & Redoano, 2008; Huizinga & Laeven 2008; Clausing, 2003
2. Ποσοστό ΑΕΠ	18	60 %	von Brasch, Frankovic, & Tölö, 2022; Driffield, & άλλοι., 2021; Wier, 2020; Alexander, De Vito, & Jacob, 2020; De Mooij, & Liu 2020; Becker, Johannesen, & Riedel, 2020; Janský & Palanský, 2019; Alstadsæter, Johannesen, & Zucman, 2018; Clausing, 2016; Cobham & Janský, 2018; Crivelli, De Mooij, & Keen, 2016; Beer & Loeprick 2014; Dischinger, & Riedel, 2011; De Mooij, & άλλοι., 2010; Bettendorf, & άλλοι., 2010; Ghinamo, Panteghini, & Revelli, 2009; Lane & Milesi - Ferretti, 2007; Clausing, 2003
3. Ανάπτυξη ΑΕΠ	13	43 %	Alexander, De Vito, & Jacob, 2020; De Mooij & Liu, 2020; Cobham & Janský, 2018; Alstadsæter, Johannesen, & Zucman, 2018; Clausing, 2016; Crivelli, De Mooij, & Keen, 2016; Beer & Loeprick, 2014; Dischinger & Riedel, 2011; Bettendorf, & άλλοι., 2010; De Mooij & Devereux, 2010; Ghinamo, Panteghini, & Revelli, 2009; Lane & Milesi - Ferretti, 2007; Clausing, 2003
4. Κατά Κεφαλήν ΑΕΠ	10	33 %	Becker, Johannesen, & Riedel, 2020; Alexander, De Vito, & Jacob, 2020; Cobham & Janský, 2018; Dowd, Landefeld, & Moore, 2017; Clausing, 2016; Beer & Loeprick, 2014; Dischinger, & άλλοι., 2011; De Mooij & Devereux, 2010; Dharmapala, & Hines, 2009; Clausing, 2003.
5. Συντελεστής Φορολογία Νομικών Προσώπων	9	30 %	von Brasch, Frankovic, & Tölö, 2022; Driffield, N., & άλλοι., 2021; Becker, Johannesen, & Riedel, 2020; Janský & Palanský, 2019; Dischinger & Riedel, 2011; De Mooij & Devereux, 2010; Djankov, & άλλοι., 2010; Dharmapala & Hines, 2009; Weichenrieder, 2008
6. Επενδύσεις	6	20 %	Vicard, 2022; Álvarez-Martínez, & άλλοι., 2022; von Brasch, Frankovic, & Tölö, 2022; Hebous, Klemm, & Stausholm, 2020; Bettendorf, & άλλοι., 2010; Lane & Milesi - Ferretti 2007.

7. Φορολογία Εισοδήματος Επιχειρήσεων	6	20 %	Hebous, Klemm, & Stausholm, 2020; De Mooij & Liu, 2020; Janský, & Palanský, 2019; Cobham, & Janský, 2018; Crivelli, De Mooij, & Keen, 2016; Bettendorf, & <i>άλλοι.</i> , 2010
8. Διαφορά	6	20 %	Driffield, & <i>άλλοι.</i> , 2021; Becker, Johannesen, & Riedel, 2020; Alexander, De Vito, & Jacob, 2020; Beer, & Loeprick, 2014; Dischinger, & Riedel, 2011; Huizinga, & Laeven, 2008
9. Πληθυσμός	6	20 %	Wier, 2020; De Mooij & Liu, 2020; Dowd, Landefeld, & Moore, 2017; Dischinger, & Riedel, 2011; Dharmapala, & Hines, 2009; Devereux, Lockwood, & Redoano, 2008
10. ΑΞΕ	6	20 %	Vicard, 2022; von Brasch, Frankovic, & Tölö, 2022; Driffield, <i>και άλλοι.</i> , 2021; Janský & Palanský, 2019; Dharmapala & Hines, 2009; Devereux, Lockwood, & Redoano, 2008
11. Πραγματικός Συντελεστής Ισοτιμίας	5	17 %	Driffield, & <i>άλλοι.</i> , 2021; Wier, 2020; De Mooij & Liu, 2020; Ghinamo, Panteghini, & Revelli, 2009; Clausing, 2003
12. Ανοχήτοτητα	4	13 %	Driffield, & <i>άλλοι.</i> , 2021; Cobham & Janský, 2018; Ghinamo, Panteghini, & Revelli, 2009; Devereux, Lockwood, & Redoano, 2008
13. Ποσοστό Απασχόλησης	4	13 %	Becker, Johannesen, & Riedel, 2020; De Mooij & Liu, 2020; Dischinger & Riedel, 2011; De Mooij, & Devereux, 2010
14. Πληθωρισμός	4	13 %	Driffield, & <i>άλλοι.</i> , 2021; Alexander, De Vito, & Jacob, 2020; Cobham & Janský, 2018; Djankov, 2010
15. Φορολογικοί Παράδεισοί	4	13 %	Vicard, 2022; Alvarez-Martínez, 2022; Janský & Palanský 2019; Crivelli, De Mooij, & Keen, 2016.

Ολοκληρώνοντας, η ΣΒΑ έχει εντοπίσει τους περισσότερους μεμονωμένους εξαρτημένους, ανεξάρτητους και ελέγχου προσδιοριστικούς παράγοντες, οι οποίοι είναι δύσκολο να συγχωνευθούν με άλλους εξαρτημένους προσδιοριστικούς παράγοντες από την υπόλοιπη επιστημονική αρθρογραφία.

3.4.1 Η Επίδραση των Φορολογικών συντελεστών στην πρακτική των BEPS

Η ΣΒΑ εντόπισε 20 εργασίες που εξέτασαν τις επιπτώσεις των φορολογικών συντελεστών στην πρακτική των BEPS. Οι εκτιμήσεις του Clausing (2003) καταλήγουν στο συμπέρασμα ότι οι πραγματικοί φορολογικοί συντελεστές έχουν μικρότερες επιπτώσεις σε σύγκριση με τους ονομαστικούς. Οι Huizinga και Laeven (2008) εντοπίζουν σημαντικά ευρήματα για τον τύπο της μετατόπισης κερδών χρησιμοποιώντας ένα μοναδικό σύνολο δεδομένων ευρωπαϊκών πολυεθνικών επιχειρήσεων για τους φορολογικούς συντελεστές. Ο Weichenrieder (2008) παρατήρησε ότι οι τοπικοί φορολογικοί συντελεστές των Γερμανικών θυγατρικών έχουν ισχυρότερη επίδραση από τις θυγατρικές όλου του κόσμου. Οι De Mooij *και άλλοι.* (2010) υποδηλώνουν ότι οι θετικές δημοσιονομικές επιπτώσεις εντός της ΕΕ μειώνονται έτσι ώστε τα κράτη να επωφελούνται λιγότερο από τους μειωμένους συντελεστές φορολογίας Νομικών Προσώπων. Ο Clausing (2016) αντλεί τις εκτιμήσεις για την επίδραση των δημοσίων εσόδων από την ευαισθησία των κερδών σε χαμηλότερους φορολογικούς συντελεστές των Πολυεθνικών Επιχειρήσεων. Οι Crivelli, De Mooij και Keen (2016) αναφέρουν μικρότερες αλλά σημαντικές στρατηγικές αλληλεπιδράσεις στους ονομαστικούς φορολογικούς συντελεστές νομικών προσώπων, της τάξης από 2,5 έως 3 μονάδων ως απάντηση στη μείωση φορολογίας 10 μονάδων στο εξωτερικό. Επιπροσθέτως, οι Dowd, Landefeld και Moore (2017) διαπίστωσαν ότι η κερδοφορία των πολυεθνικών επιχειρήσεων επηρεάζεται από την αύξηση του καθαρού φορολογικού συντελεστή μίας θυγατρικής (δηλαδή, μείωση φόρου σε μια ξένη χώρα) και εξαρτάται καθοριστικά από το αν η χώρα έχει χαμηλό ή υψηλό. Οι Alexander, De Vito και Jacob (2020) διαπίστωσαν πτωτική τάση στο κίνητρο μετατόπισης κερδών σε σχέση με το φορολογικό συντελεστή. Οι Álvarez-Martínez, *και άλλοι.* (2022) αναφέρουν την αδικία των φορολογικών πλεονεκτημάτων σε κράτη με υψηλούς φορολογικούς συντελεστές που επιφέρουν απώλεια στα φορολογικά τους έσοδα και απώλειες στις παροχές της κοινωνικής πρόνοιας. Τέλος, οι von Brasch, Frankovic και Tölö (2022) διαπιστώνουν ότι η μείωση των φορολογικών συντελεστών του εξωτερικού κατά μία ποσοστιαία μονάδα, *ceteris paribus*, οδηγεί σε εγχώριο δημοσιονομικό κόστος 0,1% του ΑΕΠ στο κράτος υποδοχής. Στον αντίποδα υπάρχει μία μειωμένη εκδοχή που θεωρούν τους φορολογικούς συντελεστές ως εξαρτημένο προσδιοριστικό παράγοντα (De Mooij, & Liu, 2020; Cobham, & Janský, 2018; Ghinamo, Panteghini, & Revelli, 2009).

3.4.2. Η Επίδραση του ποσοστού του ΑΕΠ στην πρακτική των BEPS

Το ΑΕΠ έχει επηρεάσει με διαφορετικούς τρόπους την πρακτική των BEPS (σε 18 άρθρα). Οι Alstadsater, και άλλοι. (2018) υπολογίζουν ότι το 10% του παγκόσμιου ΑΕΠ διατηρείται σε υπεράκτιες περιοχές παγκοσμίως. Για παράδειγμα, σύμφωνα με τους Cobham και Jansky (2018) 38 κράτη, αντιμετωπίζουν απώλειες μεταξύ 1 και 3 τοις εκατό του ΑΕΠ τους. Ταυτόχρονα, 22 κράτη φαίνεται να έχουν κέρδη μεγαλύτερα από 1 τοις εκατό του ΑΕΠ από τη μετατόπιση κερδών. Οι von Brasch, Frankovic και Tölö (2022) προσθέτουν τα αποτελέσματα της μετατόπισης κερδών, τα οποία ανέρχονται σε δημοσιονομικό κέρδος 0,04% του ΑΕΠ. Ως αποτέλεσμα, η μείωση των φορολογικών συντελεστών του εξωτερικού κατά μία ποσοστιαία μονάδα, ceteris paribus οδηγεί σε εγγώριο δημοσιονομικό κόστος 0,1% του ΑΕΠ της ηπειρωτικής χώρας.

3.4.3 Η Επίδραση της Αύξησης του ΑΕΠ στην πρακτική των BEPS

Η ΣΒΑ εντόπισε δεκατρείς (13) εργασίες οι οποίες εξετάζουν την επίδραση της Αύξησης του ΑΕΠ στη φοροαποφυγή μέσω BEPS. Η ανάπτυξη του ΑΕΠ είναι η ετήσια ποσοστιαία αύξηση του ΑΕΠ σε ένα έτος. Η κρατούσα άποψη της βιβλιογραφίας ισχυρίζεται ότι υπάρχει αρνητικός αντίκτυπος της φορολογίας νομικών προσώπων στο συνολικό ΑΕΠ ή την παραγωγή. Όμως υπάρχουν πρόσφατα αντικρουόμενα στοιχεία από τους Dischinger και Riedel (2011), τα οποία υποστήριζαν ότι μία μεγαλύτερη φορολογία νομικών προσώπων θα μπορούσε να αυξήσει το ΑΕΠ. Από την άλλη μεριά υπάρχει μια μειοψηφούσα μερίδα της βιβλιογραφίας που αξιολογεί θετικά τον αντίκτυπο της φορολογίας των νομικών προσώπων στη συνολική αύξηση του ΑΕΠ (π.χ. De Mooij, & Liu, 2020; Alexander, De Vito, & Jacob, 2020; Beer, & Loerprick, 2014). Οι Alexander, De Vito και Jacob (2020) διαπιστώνουν ότι η αύξηση του ΑΕΠ τόσο του κράτους υποδοχής όσο και του μητρικού κράτους συνδέεται θετικά με την κερδοφορία της θυγατρικής πολυεθνικής επιχείρησης.

3.4.4 Η Επίδραση του κατά κεφαλήν ΑΕΠ στην πρακτική των BEPS

Η ΣΒΑ προσδιόρισε δέκα εργασίες που εξέτασαν τη συσχέτιση μεταξύ των φορολογικών επιπτώσεων του κατά κεφαλήν ΑΕΠ στα BEPS. Αυτός ο καθοριστικός παράγοντας χρησιμοποιείται ευρέως για μακροοικονομικό έλεγχο. Για παράδειγμα, οι Alexander, De Vito και Jacob (2020) διαπίστωσαν ότι η μέση τιμή του κατά κεφαλήν ΑΕΠ είναι ιδιαίτερα σημαντική στο κράτος υποδοχής.

3.4.5 Η Επίδραση της Φορολογίας Νομικών Προσώπων στην πρακτική των BEPS

Εννέα από τις τριάντα επιλεγμένες εργασίες διερεύνησαν τις φορολογικές επιπτώσεις της φορολογίας εισοδήματος νομικών προσώπων ως ανεξάρτητου ή ελέγχου προσδιοριστικού παράγοντα. Οι Djankov, και άλλοι. (2010) παρουσιάζουν στοιχεία μεταξύ των κρατών ότι οι πραγματικοί συντελεστές φορολογίας νομικών προσώπων έχουν σημαντική επίδραση στις εταιρικές επενδύσεις και την επιχειρηματικότητα. Οι De Mooij και Devereux (2010) λειτουργικοποιούν ένα χαμηλότερο συντελεστή δημιουργώντας μια ευρύτερη φορολογική βάση νομικών προσώπων μέσω της εισερχόμενης μετατόπισης κερδών και της προσέλκυσης κεφαλαίων από τις πολυεθνικές επιχειρήσεις. Οι Jansky και Palansky (2019) διαπιστώνουν ότι υπάρχει μεγαλύτερη απώλεια εταιρικών και φορολογικών εσόδων σε σχέση με το ΑΕΠ για τις χώρες του ΟΟΣΑ. Επιπλέον, οι Becker, Johannesen και Riedel (2020) εντοπίζουν ότι η φορολογία νομικών προσώπων ασκείται σε διφορούμενη επίδραση στην ενδοεταιρική κατανομή κινδύνου. Οι von Brasch, Frankovic και Tölö (2022) εξετάζουν τη δημοσιονομική εξωτερικότητα που προκαλείται από άλλα κράτη που μειώνουν τους συντελεστές φορολογίας νομικών προσώπων. Επιπροσθέτως, οι von Brasch, Frankovic και Tölö, (2022) διαπιστώνουν ότι μία μείωση κατά μία ποσοστιαία μονάδα στο συντελεστή φορολογίας νομικών προσώπων αυξάνει τις επενδύσεις κατά 0,6%, το μεγαλύτερο μέρος των οποίων μπορεί να αποδοθεί σε επιρροές από τις εξαγωγές ΑΞΕ.

3.4.6 Η Επίδραση των Επενδύσεων στην πρακτική των BEPS

Η ΣΒΑ εντόπισε συνολικά έξι εργασίες που εξέτασαν τις φορολογικές επιπτώσεις των Επενδύσεων στην πρακτική των BEPS. Οι Alvarez-Martinez και άλλοι. (2022) εντόπισαν τις χώρες με μεγάλα αποθέματα επενδύσεων και υψηλούς συντελεστές φορολογίας νομικών προσώπων που επηρεάζονται περισσότερο αρνητικά από την πρακτική των BEPS. Ο Vicard

(2022) εντόπισε ότι οι διαφορές στις αποδόσεις των στοιχείων ενεργητικού και παθητικού των επενδύσεων σε επίπεδο κράτους συσχετίζεται με το επίπεδο φορολογίας εισοδήματος επιχειρήσεων σε ένα μεγάλο δείγμα κρατών. Από την άλλη πλευρά, δύο εργασίες εξέτασαν την επένδυση ως εξαρτημένο προσδιοριστικό παράγοντα (De Mooij, & Liu, 2020; Djankov, και άλλοι., 2010). Από την αντίθετη διάσταση των εξαρτημένων προσδιοριστικών παραγόντων, οι εκτιμήσεις των De Mooij και Liu (2020) υποδηλώνουν ότι κατά μέσο όρο η εισαγωγή κανονισμών για τις τιμές μεταφοράς μείωσε τις επενδύσεις σε πολυεθνικές θυγατρικές κατά περισσότερο από 11%.

3.4.7 Η Επίδραση της Φορολογίας Εισοδήματος Νομικών Προσώπων στην πρακτική των BEPS

Η ΣΒΑ εντόπισε συνολικά έξι εργασίες που εξέτασαν το φορολογικό αντίκτυπο της Φορολογίας Εισοδήματος Νομικών Προσώπων στην πρακτική των BEPS. Η Φορολογία Εισοδήματος Νομικών Προσώπων είναι ειδικότερη και πιο συγκεκριμένη της Φορολογίας Νομικών Προσώπων. Οι Crivelli, De Mooij και Keen (2016) χρησιμοποιούν δεδομένα για τα δημόσια έσοδα από τη Φορολογία Εισοδήματος Επιχειρήσεων και τους ονοματικούς φορολογικούς συντελεστές μέσα από το σύνολο ιδιωτικών δεδομένων του τμήματος δημοσιονομικών υποθέσεων του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου. Τα ευρήματα αναδεικνύουν ότι οι αναπτυσσόμενες χώρες τείνουν να εξαρτώνται περισσότερο από το φόρο εισοδήματος νομικών προσώπων ως μερίδιο όλων των φορολογικών εσόδων από ότι οι χώρες υψηλότερου εισοδήματος και έχουν περισσότερες ρεαλιστικές εναλλακτικές πηγές εσόδων. Οι Hebous, Klemm και Stausholm (2020) διαπίστωσαν ότι οι δευτερογενείς επιπτώσεις θα μπορούσαν να ωθήσουν άλλα κράτη να υιοθετήσουν το Φόρο Ταμειακών Ροών με Βάση τον Προορισμό (DBCFT), είτε ως άμεση αντίδραση, είτε σε ορισμένες περιπτώσεις σε μεταγενέστερο γύρο, καθώς ο αυξανόμενος αριθμός κρατών (DBCFT), αυξάνει το κόστος διατήρησης της πηγής με βάση τη φορολογία νομικών προσώπων.

3.4.8 Η Επίδραση της διαφθοράς στην πρακτική των BEPS

Έξι εργασίες εξέτασαν τις φορολογικές επιπτώσεις της διαφθοράς στην πρακτική των BEPS. Οι Huizinga και Laeven (2008) πρόσθεσαν τη μεταβλητή της διαφθοράς για να εντοπίσουν εάν μια μικρότερη διαφθορά θα οδηγούσε σε υψηλότερη μετατόπιση στα αναφερόμενα κέρδη. Πράγματι, η μεταβλητή της Διαφθοράς εισέρχεται στην παλινδρόμηση με θετικό συντελεστή, αλλά δεν ήταν στατιστικά σημαντικός. Οι Beer και Loerpick (2014) συμπεριλαμβάνουν μικροοικονομικούς και μακροοικονομικούς παράγοντες χώρας (ΑΕΠ, κατά κεφαλήν ΑΕΠ, ποσοστό ανεργίας, ρυθμός ανάπτυξης και διαφθορά με βάση τον έλεγχο του δείκτη διαφθοράς από την Παγκόσμια Τράπεζα). Η μεταβλητή της διαφθοράς βασίστηκε στη μεταβλητή του ελέγχου της διαφθοράς και των δεικτών διακυβέρνησης της Παγκόσμιας Τράπεζας (Beer, & Loerpick, 2014). Οι Becker, Johannesen και Riedel (2020) υπολογίζουν τον έλεγχο της διαφθοράς μέσω ενός δείκτη διακυβέρνησης, ο οποίος είναι τυποποιημένος (μέση μηδενική και μοναδιαία τυπική απόκλιση) στο παγκόσμιο δείγμα κρατών. Ευρύτερα, οι Driffield και άλλοι. (2021) αξιολογούν τόσο την πολιτική, όσο και την οικονομική διαφθορά, όπως για παράδειγμα, τη μορφή αιτημάτων για ειδικές πληρωμές και δωροδοκίες που σχετίζονται με άδειες εισαγωγής και εξαγωγής, ελέγχους συναλλάγματος, φορολογικές εκτιμήσεις, αστυνομική προστασία ή δάνεια και απεικονίζουν έναν δείκτη.

3.4.9 Η Επίδραση του Πληθυσμού του Κράτους στην πρακτική των BEPS

Συνολικά εντοπίστηκαν έξι εργασίες που εξέτασαν τις φορολογικές επιπτώσεις του πληθυσμού της χώρας στα BEPS. Οι Dowd, Landefeld και Moore (2017) διαπίστωσαν ότι οι φορολογικοί παράδεισοι έχουν ελαφρώς υψηλότερο κατά κεφαλήν ΑΕΠ από τους μη φορολογικούς παραδείσους. Οι De Mooij και Liu (2020) έλεγξαν την ευρωστία των βασικών ευρημάτων συμπεριλαμβάνοντας τον πληθυσμό σε επίπεδο του κράτους υποδοχής. Τα αποτελέσματα ήταν συνολικά απογοητευτικά όσον αφορά τους δημοσιευμένους ανεξάρτητους και ελέγχου προσδιοριστικούς παράγοντες.

3.4.10 Η Επίδραση των Άμεσων Ξένων Επενδύσεων (ΑΞΕ) στην πρακτική των BEPS

Η ΣΒΑ εντόπισε συνολικά έξι εργασίες που εξέτασαν τον αντίκτυπο των ΑΞΕ στην πρακτική των BEPS. Οι Janský και Palanský (2019) βελτίωσαν τις εκτιμήσεις της κλίμακας της μετατόπισης κερδών χρησιμοποιώντας δεδομένα από τις ΑΞΕ. Οι Driffield, και άλλοι. (2021)

δηλώνουν ξεκάθαρα ότι όταν οι εξωτερικές ΑΞΕ αρχίζουν να έχουν ταχεία ανάπτυξη, τότε οι ΑΞΕ των φορολογικών παραδείσων παρουσιάζουν επίσης παρόμοια πορεία. Το σημαντικό μάθημα για τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής από αυτά τα ευρήματα είναι ότι οι ΑΞΕ των φορολογικών παραδείσων συνεχίζουν να αυξάνονται καθώς αναδύεται ο αναπτυσσόμενος κόσμος που στοχεύει να συγκλίνει σε υψηλότερα επίπεδα ανάπτυξης. Οι von Brasch, Frankovic και Tölö (2022) διαπιστώνουν ότι με τη μετεγκατάσταση επιχειρήσεων και τις εξαγωγές ΑΞΕ, το ποσοστό αυτοχρηματοδότησης είναι 124%. Τέλος, ο Vicard (2022) προτείνει ότι η μετατόπιση κερδών διογκώνει σημαντικά το ισοζύγιο εισοδήματος των Γαλλικών ΑΞΕ κατά 25 δισεκατομμύρια ευρώ το 2015 και εξηγεί τη διαφορά στις αποδόσεις των περιουσιακών στοιχείων και των υποχρεώσεων ΑΞΕ που παρατηρήθηκε κατά την συγκεκριμένη περίοδο. Αντίθετα, δύο εργασίες εξέτασαν τις ΑΞΕ στην αντίθετη κατεύθυνση ως εξαρτημένο προσδιοριστικό παράγοντα (Djankov, και άλλοι., 2010; Dharmapala, & Hines, 2009).

3.4.11. Επίδραση του πραγματικού ποσοστού ισοτιμίας συναλλάγματος στην πρακτική των BEPS

Πέντε εργασίες αποκάλυψαν τις φορολογικές επιπτώσεις του ποσοστού της πραγματικής ισοτιμίας συναλλάγματος στην πρακτική των BEPS. Ο Clausing (2003) διαπίστωσε ότι το ενδοεταιρικό εμπόριο έχει ανταποκριθεί διαφορετικά στις μεταβλητές της φορολογίας και των συναλλαγματικών ισοτιμιών. Από την άλλη πλευρά οι Ghinamo, Panteghini και Revelli (2009) αποκαλύπτουν ότι η αστάθεια της ονομαστικής συναλλαγματικής ισοτιμίας έχει επίσης αρνητική και σημαντική επίδραση στους φορολογικούς συντελεστές, η μεταβλητότητα του ρυθμού αύξησης του ΑΕΠ, οι μεταβλητές πολιτικής αστάθειας και το άνοιγμα της κεφαλαιαγοράς δεν εκτιμάται ότι έχουν σημαντική επίδραση στους συντελεστές φορολογίας των επιχειρήσεων. Κλείνοντας, οι Driffield και άλλοι. (2021) πιστεύουν ότι μια σταθερή συναλλαγματική ισοτιμία συσχετίζεται θετικά με τη χρήση του φορολογικού παραδείσου πιθανώς επειδή κάνει το επιχειρηματικό περιβάλλον στη χώρα εγκατάστασης πιο σταθερό.

3.4.12 Η Επίδραση της Ανοιχτότητας της Οικονομίας στην πρακτική των BEPS

Τέσσερες επιλεγμένες εργασίες εξέτασαν το φορολογικό αντίκτυπο της ανοιχτότητας της οικονομίας στην πρακτική των BEPS. Σύμφωνα με τον ορισμό της Παγκόσμιας Τράπεζας, η Ανοιχτότητα της οικονομίας ορίζεται από το λόγο των εξαγωγών προς το ΑΕΠ. Οι Devereux και άλλοι. (2008) κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι το άνοιγμα της οικονομίας δεν επηρεάζεται από τους φορολογικούς συντελεστές. Οι Ghinamo, Panteghini και Revelli (2009) παρείχαν στοιχεία που προέκυψαν από προηγούμενες έρευνες αποδεικνύοντας ότι ο δείκτης ανοίγματος της κεφαλαιαγοράς, ενώ έχει το αναμενόμενο πρόσημο, δεν έχει καμία σημαντική επίδραση στην πρακτική των BEPS. Τέλος, οι Driffield και άλλοι. (2021) διαπίστωσαν ότι η διαφάνεια συνδέεται στενά με τη χρήση του φορολογικού παραδείσου, σύμφωνα με την ιδέα ότι η μεγαλύτερη διεθνοποίηση συμπληρώνει την υπεράκτια δραστηριότητα.

3.4.13 Η Επίδραση του ποσοστού απασχόλησης στην πρακτική των BEPS

Τέσσερες επιλεγμένες εργασίες εξέτασαν την επίδραση της ανεργίας ή τις αλλαγές στην απασχόληση στην πρακτική των BEPS. Οι De Mooij και Devereux (2010) σύγκριναν το Φόρο Προστιθέμενης Αξίας και τη Φορολογία Εισοδήματος από μισθωτή εργασία διαπιστώνοντας ότι η Φορολογία των Νομικών Προσώπων είναι λιγότερο επιβλαβής όσον αφορά την επίδοση της αγοράς εργασίας. Σύμφωνα με τους Dischinger και Riedel (2011) το ποσοστό ανεργίας ως μακροοικονομικός έλεγχος περιλαμβάνεται για να διασφαλιστεί ότι τα αποτελέσματα δεν οδηγούνται από μια απαραίτητη συσχέτιση μεταξύ του μεγέθους της αγοράς, του πλούτου, του εργατικού δυναμικού, της οικονομικής κατάστασης και της προστασίας της πνευματικής ιδιοκτησίας (όπως αντιστοιχίζονται από τις παραπάνω μεταβλητές) με τη Φορολογία των Επιχειρήσεων και την ιδιοκτησία άυλων περιουσιακών στοιχείων. Τέλος, οι Becker, Johannesen, & Riedel (2020) πρόσθεσαν την ανεργία ως μεταβλητή μακροοικονομικού ελέγχου και ο εκτιμώμενος συντελεστής συσχέτισης ήταν περίπου (-0,36).

3.4.14 Η επίδραση του πληθωρισμού στην πρακτική των BEPS

Η ΣΒΑ εντόπισε τέσσερες εργασίες που εξέτασαν τη συσχέτιση μεταξύ του πληθωρισμού στην πρακτική των BEPS. Για παράδειγμα, οι Driffield και άλλοι. (2021) υπέθεσαν ότι ο

χαμηλός πληθωρισμός συσχετίζεται θετικά με τη χρήση του φορολογικού παραδείσου πιθανώς επειδή καθιστά το επιχειρηματικό περιβάλλον στο κράτος υποδοχής είναι πιο σταθερό. Η συγκεκριμένη αντίφαση, μπορεί να είναι για την περίπτωση της Νότιας Κορέας, επειδή θα περίμενε κανείς ότι μία πιο ασταθή οικονομία στο εσωτερικό της θα οδηγήσει τις πολυεθνικές επιχειρήσεις σε υπεράκτιες δραστηριότητες. Ωστόσο, δεν αποδεικνύεται αυτό στο άρθρο τους.

3.4.15 Οι Επιπτώσεις των Φορολογικών παραδείσων στην πρακτική των BEPS

Τέσσερεις επιλεγμένες εργασίες έχουν συζητήσει τον αντίκτυπο των φορολογικών παραδείσων στην πρακτική των BEPS. Οι Crivelli, De Mooij και Keen (2016) πιστεύουν ότι δεν μπορεί να εντοπιστεί η διάχυση των επιπτώσεων από τους φορολογικούς παραδείσους. Ο Vicard (2022) προτείνει μια μεθοδολογία για την ποσοτικοποίηση της μετατόπισης των κερδών σε κράτη με χαμηλούς φορολογικούς συντελεστές και φορολογικούς παραδείσους με βάση τα στατιστικά στοιχεία του ισοζυγίου πληρωμών από τα κράτη με υψηλούς φορολογικούς συντελεστές. Τα αποτελέσματα των Alvarez – Martinez και άλλοι (2022) υποδηλώνουν ότι οι ζημίες που προκαλούνται από φορολογικούς παραδείσους ανέρχονται σε 37,3 δισεκατομμύρια ευρώ. Από μακροοικονομική άποψη, η μετατόπιση κερδών σε φορολογικούς παραδείσους μειώνει το κόστος του κεφαλαίου, κυρίως των πολυεθνικών επιχειρήσεων, το οποίο με τη σειρά του έχει θετική επίδραση στις επενδύσεις και στο ΑΕΠ (Vicard, 2022; Jansky, & Palansky, 2019; Crivelli, De Mooij, & Keen, 2016). Ωστόσο, τα αποτελέσματα της μετατόπισης κερδών μεταξύ των κρατών που δεν εντάσσονται στους φορολογικούς παραδείσους είναι μικρότερα από εκείνων που εντάσσονται σε αυτούς (Alvarez – Martinez, και άλλοι., 2022). Στην αντίθετη πλευρά τρεις επιλεγμένες εργασίες έχουν συζητήσει τους Φορολογικούς παραδείσους ως εξαρτημένο προσδιοριστικό παράγοντα (Driffield, και άλλοι., 2021; Alstadsater, και άλλοι., 2018; Dharmapala, & Hines, 2009).

4. Συζήτηση

Συνολικά, τα 30 επιλεγμένες εργασίες έχουν αναλύσει τον αντίκτυπο της φοροαποφυγής από την πρακτική των BEPS στη μακροοικονομική διάσταση. Η ΣΒΑ επέλεξε τους περισσότερο κοινούς προσδιοριστικούς παράγοντες. Στη συνέχεια υπήρξε σύγκριση και στάθμιση μεταξύ διαφορετικών εξαρτημένων, ανεξάρτητων και ελέγχου προσδιοριστικών παραγόντων. Η σύγκριση του πλήθους των αναφορών ήταν το μοναδικό κριτήριο για την επιλογή της ταξινόμησης των προσδιοριστικών παραγόντων ως εξαρτημένοι ή ανεξάρτητοι και ελέγχου. Η ΣΒΑ μας έχει απαντήσει στα ακόλουθα Ερευνητικά Ερωτήματα: (EE1) Ποιοι είναι οι προσδιοριστικοί παράγοντες της Διάβρωσης της Φορολογικής Βάσης και Μετατόπισης Κερδών (BEPS); (EE2) Υπάρχουν σημαντικές μακροοικονομικές επιπτώσεις από τη Διάβρωση της Φορολογικής Βάσης και τη Μετατόπιση Κερδών (BEPS);

Απαντώντας στην πρώτη Ερευνητική Ερώτηση (EE1), οι εργασίες που συγκέντρωσε η ΣΒΑ εμπεριέχουν μακροοικονομικά δεδομένα από μεγάλο μέρος της υφηλίου, που είχαν σημαντικές επιπτώσεις στη φοροαποφυγή από την πρακτική των BEPS. Γίνεται εύκολα κατανοητό ότι η πρακτική των BEPS έχει επηρεάσει σημαντικά όλα τα κράτη σε όλο τον κόσμο πριν από τη δημοσίευση των δύο πυλώνων από τον ΟΟΣΑ. Αναμφίβολα, από την μία πλευρά υπάρχει ένας αριθμός προσδιοριστικών παραγόντων που επηρεάζουν τη φοροαποφυγή από την πρακτική BEPS, αλλά από την άλλη πλευρά η πρακτική των BEPS επηρεάζουν αντίστροφα μια σειρά από μακροοικονομικές παραμέτρους. Απαντώντας την EE2, η ΣΒΑ λαμβάνει υπόψη τις μακροοικονομικές φορολογικές επιπτώσεις από την πρακτική των BEPS. Επιπροσθέτως, η ΣΒΑ χρησιμοποιεί επιστημονικές εργασίες υψηλής ποιότητας που δημοσιεύθηκαν από το 2003 έως το 2022 (Βλέπε Πίνακα 3). Οι αλλαγές στους μακροοικονομικούς εξαρτώμενους, ανεξάρτητους και ελέγχου προσδιοριστικούς παράγοντες και στις φορολογικές πολιτικές για τον περιορισμό της πρακτικής των BEPS αποτέλεσαν το κύριο θέμα διαπραγμάτευσης μεταξύ όλων των Εθνών. Για αυτό το λόγο είναι σημαντικό να εντοπίζονται οι μακροοικονομικές επιπτώσεις των εξαρτώμενων, των ανεξάρτητων και ελέγχου προσδιοριστικών παραγόντων της φοροαποφυγής σε όλες τις οικονομίες, του κόσμου ενώ θα πρέπει να αναθεωρούνται οι φορολογικές πολιτικές κατά της πρακτικής των BEPS.

4.1. Μακροοικονομικές Επιπτώσεις

Οι επιλεγμένες εργασίες ταξινομήθηκαν σύμφωνα με τις επιδράσεις της πρακτικής των BEPS σε μακροοικονομικούς εξαρτώμενους (Βλέπε πίνακα 5), ανεξάρτητους και ελέγχου προσδιοριστικούς παράγοντες (Βλέπε πίνακα 6). Και οι δύο πίνακες αναδεικνύουν κοινούς προσδιοριστικούς παράγοντες που θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν και αντίστροφα ως ελέγχου, ανεξάρτητοι και εξαρτημένοι από διαφορετικές επιστημονικές έρευνες. Στις περιπτώσεις που υπήρχαν αντικρουόμενες αναφορές εκατέρωθεν στις εξαρτημένες και στις ανεξάρτητες επιλέχτηκε να πραγματοποιηθεί η κατάταξη με βάση των μεγαλύτερο αριθμό αναφορών. Πιο συγκεκριμένα, η παρούσα ΣΒΑ ανέδειξε τις πιο κοινές εργασίες επιπτώσεων με επτά (7) Μετατόπιση Κέρδους, τέσσερις (4) Διαφοροποίηση Φορολογίας, τρεις (3) Φορολογική Βάση, τρεις (3) Ενδοομιλικές συναλλαγές, τρεις (3) Φορολογικά Έσοδα (Βλέπε πίνακα 5). Επιπροσθέτως, σύμφωνα με τον Πίνακα 6, οι περισσότερες επιλεγμένες εργασίες χρησιμοποίησαν τους κοινούς προσδιοριστικούς παράγοντες όπως Φορολογικός Συντελεστής (20), Ποσοστό ΑΕΠ (18), Ανάπτυξη ΑΕΠ (13), Κατά κεφαλήν ΑΕΠ (10), Συντελεστής Φορολογίας Νομικών Προσώπων (9), Επενδύσεις (6), Φορολογία Εισοδήματος Νομικών Προσώπων (6), Διαφθορά (6), Πληθυσμός (6), ΑΞΕ (6), Πραγματική ανταλλαγή (5), Ανοιχτότητα (4), Ποσοστό Απασχόλησης (4), Πληθωρισμός (4), Φορολογικός Παράδεισος (4) ως ελέγχου ή ανεξάρτητους προσδιοριστικούς παράγοντες. Σύμφωνα με τους παραπάνω παράγοντες γίνεται εύκολα αντιληπτό ότι καθορίζονται οι πιο κοινές μακροοικονομικές επιπτώσεις κατά της πρακτικής των BEPS. Κατά συνέπεια, οι ανωτέρω 20 είναι σημαντικότεροι κοινοί προσδιοριστικοί παράγοντες που χαρτογραφούν το μακροοικονομικό αντίκτυπο της φοροαποφυγής από την πρακτική των BEPS.

4.2 Οικονομικό Κόστος

Η διεθνής φοροαποφυγή από την πρακτική των BEPS έχει επιφέρει σοβαρό μακροοικονομικό κόστος τόσο στις Ευρωπαϊκές όσο και στις Παγκόσμιες οικονομίες (Cobham, & Jansky, 2018). Η διεθνής φόρο-αποφυγή έχει δυσμενείς επιπτώσεις στην κοινωνική ευημερία των φτωχότερων και των πιο ευάλωτων κοινωνιών. Ως αποτέλεσμα δημιουργείται υψηλότερο κόστος για τη συλλογή των φορολογικών εσόδων και τις οικονομικές δραστηριότητες της φορολογικής πολιτικής. Για παράδειγμα η πρακτική των BEPS έχουν επιβάλει άνευ προηγουμένου μακροοικονομικό κόστος και έμμεσο κόστος για την αντιμετώπιση τους στη διεθνή οικονομία (Tørsløv, Wier & Zucman, 2022). Αντίθετα, η αυστηρή πολιτική περιορισμού της πρακτικής των BEPS σε μακροοικονομικό παγκόσμιο και ευρωπαϊκό επίπεδο είναι αποτέλεσμα της μείωσης των κρατικών εσόδων. Κατά συνέπεια, δημιουργούνται υψηλά ποσοστά φτώχειας, χαμηλές κοινωνικοοικονομικές και κοινωνικές συνέπειες της πρακτικής των BEPS στο κοινωνικό κράτος (Álvarez-Martínez, και άλλοι., 2022). Η προτεινόμενη λύση των δύο πυλώνων από τον ΟΟΣΑ, εκτός από την εξάλειψη του οικονομικού κόστους θα βελτιώσει και θα μειώσει το διεθνή φορολογικό ανταγωνισμό (OECD, 2022a, 2022b).

4.3 Διεθνείς, Ευρωπαϊκές και Εθνικές Φορολογικές Πολιτικές

Τα περισσότερα κράτη με τη συμφωνία πλαισίου των BEPS προσπαθούν να μειώσουν τους κινδύνους φοροαποφυγής με την παρακολούθηση των μακροοικονομικών δραστηριοτήτων, χρησιμοποιώντας διαφορετικά εργαλεία φορολογικής πολιτικής. Οι κοινοί προσδιοριστικοί παράγοντες της ΣΒΑ δύναται να μετρήσουν και να αναλύσουν τις διεθνείς, ευρωπαϊκές και τις εθνικές μακροοικονομικές δράσεις κατά της φοροαποφυγής. Έτσι, ο σχεδιασμός και η εφαρμογή τους αναλύουν ουσιαστικά τη στρατηγική καταπολέμησης της φοροαποφυγής σε διεθνές, ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο (De Mooij, & Devereux, 2010). Ως αποτέλεσμα, οι μακροοικονομολόγοι της διεθνούς φορολογίας θα πρέπει να πρωτοστατήσουν στην ανάπτυξη πολιτικών για την εξάλειψη της φοροαποφυγής.

4.4 Συνεισφορά στην Επιστημονική Γνώση

Η υιοθέτηση της προσέγγισης PRISMA (Page, και άλλοι., 2021; Rathnavaka, και άλλοι., 2023) συνοδεύεται από τον καινοφανή τριγωνισμό αξιόπιστων ακαδημαϊκών βάσεων δεδομένων που αποκαλύπτει τη σπουδαιότητα και την αμεροληψία των ευρημάτων για τις κοινωνικές επιστήμες. Τα ευρήματα της ΣΒΑ συνεισφέρουν στην έρευνα των κοινωνικών επιστημών με διάφορους τρόπους. Κατά αρχάς, η βιβλιογραφία της φοροαποφυγής από την πρακτική των BEPS που σχετίζεται με τη μακροοικονομική έχει τοποθετηθεί σε ένα νέο σαφές και κατανοητό

πλαίσιο. Κατά δεύτερον, η ΣΒΑ εντόπισε τα κενά της επιστημονικής γνώσης που καταγράφονται σε αυτές τις σχέσεις, αποτυπώνοντας τις αμοιβαίες επιρροές τους. Κατά τρίτον, τα αποτελέσματα της ΣΒΑ αναδεικνύουν ότι οι εξαρτημένοι, οι ανεξάρτητοι και ελέγχου προσδιοριστικοί παράγοντες έχουν επηρεάσει ο ένας τον άλλον με διαφορετικούς τρόπους. Κατά τέταρτον, η ΣΒΑ αναδεικνύει τις έρευνες που εξετάζουν τις μακροοικονομικές μεταβολές των επιπτώσεων στα δημόσια έσοδα και την οικονομική ανάπτυξη ως αποτέλεσμα της Διεθνούς Φοροαποφυγής. Κατά συνέπεια, γίνεται λοιπόν αντιληπτό, δεν υπήρχε επαρκής συστηματική βιβλιογραφική ανασκόπηση με αφετηρία τις μακροοικονομικές επιπτώσεις των BEPS. Τα ευρήματα μπορεί να προκαλούν έκπληξη λαμβάνοντας υπόψη τα φορολογικά κίνητρα των πολιτικών περιορισμού που υπάρχουν σε πολλά κράτη.

4.5 Περιορισμοί

Η ΣΒΑ δεν θα μπορούσε να είναι χωρίς περιορισμούς. Οι κατατάξεις των μεμονωμένων ακαδημαϊκών βάσεων δεδομένων (Scopus, ABS, WoS) δεν ελήφθησαν υπόψη προκειμένου να μην μειωθεί ο αριθμός των επιστημονικών εργασιών που μελετήθηκαν εστιάζοντας στα πιο ορατά σημεία των μακροοικονομικών επιπτώσεων της πρακτικής των BEPS (Black, και άλλοι., 2017). Η επίτευξη του τριγωνισμού τριών διαφορετικών ακαδημαϊκών βάσεων δεδομένων περιορίζει αλλά δεν εξαλείφει την προκατάληψη στο ελάχιστο δυνατό επίπεδο. Η παρούσα ΣΒΑ εξετάζει πολυδιάστατες πτυχές που μπορεί να παρέχει μια κατανόηση σχετικά με τις πρακτικές μετριασμού της φορολογικής πολιτικής των δυσμενών μακροοικονομικών επιπτώσεων της πρακτικής των BEPS. Από την άλλη πλευρά η ΣΒΑ δεν εξετάζει τις λογιστικές, χρηματοοικονομικές και μικροοικονομικές επιπτώσεις των BEPS, παρόλο που συσχετίζονται σε μεγάλο βαθμό με τις μακροοικονομικές επιδόσεις ενός κράτους. Κλείνοντας, ένας σοβαρός περιορισμός είναι ότι η ΣΒΑ βασίστηκε αποκλειστικά σε δημοσιευμένες εργασίες των επιστημονικών περιοδικών που είναι αναρτημένες ταυτόχρονα και στις τρεις ακαδημαϊκές βάσεις δεδομένων, χωρίς να λαμβάνονται υπόψη τα υπόλοιπα άρθρα, περιοδικά, αναφορές και έγγραφα εργασίας διεθνών και ευρωπαϊκών οργανισμών και άλλο παρόμοιο υλικό.

5. Συμπεράσματα της Συστηματικής Βιβλιογραφικής Ανασκόπησης

Η διερεύνηση και οι απαντήσεις των ερευνητικών ερωτήσεων αναδεικνύουν ότι η φοροαποφυγή από την πρακτική των BEPS έχει επηρεάσει δυσμενώς τις οικονομίες σε μερικά κράτη, ενώ ασκούν σημαντική πίεση στα Φορολογικά Συστήματα, διότι μετατοπίζονται τα εταιρικά κέρδη σε φορολογικούς παραδείσους. Καθώς η παγκόσμια οικονομία μετεξελίσσεται ως πιο διασυνδεδεμένη, ο μακροοικονομικός αντίκτυπος της φοροαποφυγής από την πρακτική των BEPS γίνεται ολοένα πιο σημαντικός. Η ΣΒΑ τεκμηρίωσε τις επιστημονικές εργασίες των κοινωνικών επιστημών για τη μέτρηση των μακροοικονομικών συνεπειών από την πρακτική των BEPS για τα έτη από το 2003 έως το 2022. Ακολούθως, η ΣΒΑ εξέτασε τις μακροοικονομικές επιπτώσεις της πρακτικής των BEPS εστιάζοντας στους μακροοικονομικούς προσδιοριστικούς παράγοντες της Διεθνούς Φορο-αποφυγής. Επιπλέον, η ΣΒΑ προσφέρει μια βάση μακροοικονομικής μελέτης της φοροαποφυγής από την πρακτική των BEPS. Οι διεθνείς πολιτικές κατά φοροαποφυγής και άλλων φορολογικών κινήτρων είχαν αρνητικές επιπτώσεις στην απασχόληση και το ΑΕΠ σε ορισμένα κράτη. Παράλληλα, προκάλεσε σημαντική πτώση στα φορολογικά έσοδα, τις επενδυτικές δαπάνες στα κράτη υποδοχής. Ως εκ τούτου, οι κυβερνήσεις πρέπει να ακολουθήσουν πιο ευέλικτα εργαλεία φορολογικής πολιτικής για να διασφαλίσουν ότι με την αντιστάθμιση της διεθνούς φοροαποφυγής θα επιτευχθεί μεγαλύτερη μακροπρόθεσμη ανθεκτικότητα. Οι κυβερνήσεις μέσω των φορολογικών εσόδων χρηματοδοτούν την κοινωνική πολιτική του κράτους. Οπότε, χρειάζεται να ληφθούν γρήγορες και δύσκολες αποφάσεις φορολογικής πολιτικής για να αποτρέψουν τη διάδοση της φοροαποφυγής. Η ΣΒΑ ταξινομεί τους σημαντικότερους προσδιοριστικούς παράγοντες των μακροοικονομικών συνεπειών της πρακτικής των BEPS, που αναφέρονται από τις επιλεγμένες εργασίες. Κατά συνέπεια, οι μελλοντικές έρευνες των κοινωνικών επιστημών μετέπειτα του έτος 2022 προτείνεται να διεξαχθούν πιο ολοκληρωμένα με το διαχωρισμό μεταξύ των ανεξάρτητων και ελέγχου μεταβλητών. Επιπρόσθετα, οι μελλοντικές επιλογές ΣΒΑ θα πρέπει να βασίζονται στις εργασίες εκείνες που διαθέτουν μόνο

μακροοικονομικές εξαρτημένες μεταβλητές σε αντίθεση με την παρούσα εργασία που περιλαμβάνει εργασίες με πάσης φύσεως μακροοικονομικές μεταβλητές. Εν κατακλείδι, η μελλοντική έρευνα θα πρέπει να προσφέρει απαντήσεις για την αντιμετώπιση της δημοσιονομικής πολιτικής στη διεθνή φοροαποφυγή από την πρακτική των BEPS.

Ευχαριστήρια: Θα ήθελα να ευχαριστήσω τις βιβλιοθήκες του Διεθνούς Πανεπιστημίου Ελλάδος, της Τραπέζης της Ελλάδος και του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών για τη συνεχή υποστήριξη και τον Επίκουρο Καθηγητή Βασίλειο Βλάχο για τα επικοινωνητικά του σχόλια.

6. Βιβλιογραφία -Πηγές

- Alexander, A., De Vito, A., & Jacob, M. (2020). Corporate tax reforms and tax-motivated profit shifting evidence from the EU. *Accounting and Business Research*, 50, (4), 309-341. <https://doi.org/10.1080/00014788.2020.1712649>
- Alstadsæter, A., Johannesen, N., & Zucman, G. (2018). Who owns the wealth in tax havens? Macro evidence and implications for global inequality. *Journal of Public Economics*, 162, 89–100. <https://doi.org/10.1016/j.jpubeco.2018.01.008>
- Álvarez-Martínez, M. T., Barrios, S., d'Andria, D., Gesualdo, M., Nicodème, G., & Pycroft, J. (2022). How large is the corporate tax base erosion and profit shifting? A general equilibrium approach. *Economic Systems Research*, 34, (2), 167-198. <https://doi.org/10.1080/09535314.2020.1865882>
- Becker, J., Johannesen, N., & Riedel, N. (2020). Taxation and the allocation of risk inside the multinational firm. *Journal of Public Economics*, 183, 104138. <https://doi.org/10.1016/j.jpubeco.2020.104138>
- Beer, S., & Loeprick, J. (2014). Profit shifting: drivers of transfer (mis) pricing and the potential of countermeasures. *International Tax and Public Finance*, 22, (3), 426–451. <https://doi.org/10.1007/s10797-014-9323-2>
- Bettendorf, L., Devereux, M. P., Van Der Horst, A., Loretz, S., & De Mooij, R. A. (2010). Corporate tax harmonization in the EU. *Economic Policy*, 25, (63), 537–590. <https://doi.org/10.1111/j.1468-0327.2010.00248.x>
- Black, E. L., Stainbank, L., Elnathan, D., Giner, B., Gray, S. J., Meljem, S., και άλλοι. (2017). Usage of journal rankings: An international perspective. *Journal of International Accounting Research*, 16, (3), 1-15. <https://doi.org/10.2308/jiar-10571>
- Clausing, K. A. (2003). Tax-motivated transfer pricing and US intrafirm trade prices. *Journal of Public Economics*, 87, (9-10), 2207-2223. [https://doi.org/10.1016/S0047-2727\(02\)00015-4](https://doi.org/10.1016/S0047-2727(02)00015-4)
- Clausing, K. A. (2016). The effect of profit shifting on the corporate tax base in the United States and beyond. *National Tax Journal*, 69, (4), 905-934. <https://doi.org/10.17310/ntj.2016.4.09>
- Cobham, Alex., & Janský, Petr (2018). Global distribution of revenue loss from corporate tax avoidance: re-estimation and country results. *Journal of International Development*, 30, (2), 206–232. <https://doi.org/10.1002/jid.3348>
- Crivelli, E., De Mooij, R., & Keen, M. (2016). Base erosion, profit shifting and developing countries. *FinanzArchiv /Public Finance Analysis*, 268-301. <https://www.jstor.org/stable/24807496>
- De Mooij, R. A., & Devereux, M. P. (2010). An applied analysis of ACE and CBIT reforms in the EU. *International Tax and Public Finance*. 18, (1), 93–120. <https://doi.org/10.1007/s10797-010-9138-8>
- De Mooij, R., & Liu, L. (2020). At a cost: The real effects of transfer pricing regulations. *IMF Economic Review*, 68, 268-306. <https://doi.org/10.1057/s41308-019-00105-0>

- Devereux, M. P., Lockwood, B., & Redoano, M. (2008). Do countries compete over corporate tax rates? *Journal of Public Economics*, 92, (5-6), 1210-1235. <https://doi.org/10.1016/j.jpubeco.2007.09.005>
- Dharmapala, D., & Hines Jr, J. R. (2009). Which countries become tax havens? *Journal of Public Economics*, 93, (9-10), 1058-1068. <https://doi.org/10.1016/j.jpubeco.2009.07.005>
- Dischinger, M., & Riedel, N. (2011). Corporate taxes and the location of intangible assets within multinational firms. *Journal of Public Economics*. 95, (7-8), 691–707. <https://doi.org/10.1016/j.jpubeco.2010.12.002>
- Djankov, S., Ganser, T., McLiesh, C., Ramalho, R., & Shleifer, A. (2010). The effect of corporate taxes on investment and entrepreneurship. *American Economic Journal: Macroeconomics*, 2, (3), 31-64. <https://doi:10.1257/mac.2.3.31>
- Dowd, T., Landefeld, P., & Moore, A. (2017). Profit shifting of US multinationals. *Journal of Public Economics*, 148, 1-13. <https://doi.org/10.1016/j.jpubeco.2017.02.005>
- Driffield, N., Jones, C., Kim, J.-Y., & Temouri, Y. (2021). FDI motives and the use of tax havens: Evidence from South Korea. *Journal of Business Research*, 135, 644–662. <https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2021.06.061>
- European Commission. (2012). An action plan to strengthen the fight against tax fraud and tax evasion, Communication from the Commission to the European Parliament and the Council, COM (2012)722, December.
- European Commission. (2015a). Proposal for a council directive amending directive 2011/16/EU as regards mandatory automatic exchange of information in the field of taxation, Communication from the Commission to the European Parliament and the Council, COM (2015) 135.
- European Commission. (2015b). A fair and efficient corporate tax system in the European Union: 5 key areas for action, Communication from the Commission to the European Parliament and the Council, COM (2015)302, June.
- European Commission. (2016b). Anti-tax avoidance package: Next steps towards delivering effective taxation and greater tax transparency in the EU, Communication from the Commission to the European Parliament and the Council, COM (2016)023, January.
- European Commission. (2017). A fair and efficient tax system in the European Union for the digital single market, Communication from the Commission to the European Parliament and the Council COM (2017) 547, September.
- Ghinamo, M., Panteghini, P. M., & Revelli, F. (2009). FDI determination and corporate tax competition in a volatile world. *International Tax and Public Finance*, 17, (5), 532–555. <https://doi.org/10.1007/s10797-009-9127-y>
- Godar, S. (2021). Tax-Haven Investors and Corporate Profitability-Evidence of Profit Shifting by German Affiliates of Multinational Firms. *FinanzArchiv: Public Finance Analysis*, 1-31. <https://doi.10.1628/fa-2021-0013>
- Hebous, S., Klemm, A., & Stausholm, S. (2020). Revenue implications of destination-based cash-flow taxation. *IMF Economic Review*, 68, 848-874. <https://doi.org/10.1057/s41308-020-00122-4>
- Huizinga, H., & Laeven, L. (2008). International profit shifting within multinationals: A multi-country perspective. *Journal of Public Economics*, 92, (5-6), 1164–1182. <https://doi.org/10.1016/j.jpubeco.2007.11.002>
- Janský, P., & Palanský, M. (2019). Estimating the scale of profit shifting and tax revenue losses related to foreign direct Investment. *International Tax and Public Finance*, 26, (5), 1048-1103. <https://doi.org/10.1007/s10797-019-09547-8>
- Lane, P. R., & Milesi - Ferretti, G. M. (2007). The external wealth of nations mark II: Revised and extended estimates of foreign assets and liabilities, 1970– 2004. *Journal of International Economics*, 73, (2), 223–250. <https://doi.org/10.1016/j.jinteco.2007.02.003>
- OECD (2013). *Action Plan on Base Erosion and Profit Shifting*. OECD Publishing. <http://dx.doi.org/10.1787/9789264202719-en>

- OECD (2020). *OECD/G20 Inclusive framework on BEPS: Progress report*. July 2019-July 2020. Paris.
- OECD (2021a). *Statement on a Two-Pillar Solution to Address the Tax Challenges Arising from the Digitalisation of the Economy – October 2021*. OECD/G20 Inclusive Framework on BEPS, OECD, Paris
- OECD (2021b). *Harmful Tax Practices – 2020 Peer Review Reports on the Exchange of Information on Tax Rulings: Inclusive Framework on BEPS: Action 5, OECD/G20 Base Erosion and Profit Shifting Project*. OECD Publishing, Paris. <https://doi.org/10.1787/f376127b-en>
- OECD (2022a). *Tax Challenges Arising from the Digitalisation of the Economy – Commentary to the Global Anti-Base Erosion Model Rules (Pillar Two)*. OECD. Paris. <https://www.oecd.org/tax/beps/tax-challenges-arising-from-the-digitalisation-of-the-economy-global-anti-base-erosion-model-rules-pillar-two-commentary.pdf>
- OECD (2022b). *Prevention of Tax Treaty Abuse – Fourth Peer Review Report on Treaty Shopping: Inclusive Framework on BEPS: Action 6, OECD/G20 Base Erosion and Profit Shifting Project*. OECD Publishing, Paris. <https://doi.org/10.1787/3dc05e6a-en>
- Page MJ, McKenzie JE, Bossuyt PM, Boutron I, Hoffmann TC, Mulrow CD, & *άλλοι*. (2021). The PRISMA 2020 statement: an updated guideline for reporting systematic reviews. *BMJ*. 372:n71. <https://doi.org/10.1136/bmj.n71> (For more information, visit:<http://www.prisma-statement.org/>)
- Rathnayaka, I. W., Khanam, R., & Rahman, M. M. (2023). The economics of COVID-19: a systematic literature review. *Journal of Economic Studies*, 50, (1), 49-72. <https://doi.org/10.1108/JES-05-2022-0257>
- Tørsløv Thomas, Wier Ludvig & Zucman Gabriel (2022). The Missing Profit of Nations. *The Review of Economic Studies*, rdac49. <https://doi.org/10.3386/w24701>
- Vicard, V. (2022). Profit Shifting, Returns on Foreign Direct Investments and Investment Income Imbalances. *IMF Economic Review*, 1-46. <https://doi.org/10.1057/s41308-022-00178-4>
- von Brasch, T., Frankovic, I., & Tölö, E. (2022). Corporate taxes and investment when firms are internationally mobile. *International Tax and Public Finance*, 1-34. <https://doi.org/10.1007/s10797-022-09748-8>
- Weichenrieder, A. J. (2008). Profit shifting in the EU: evidence from Germany. *International Tax and Public Finance*, 16, (3), 281–297. <https://doi.org/10.1007/s10797-008-9068-x>
- Wier, L. (2020). Tax-motivated transfer mispricing in South Africa: Direct evidence using transaction data. *Journal of Public Economics*, 184, 104153. <https://doi.org/10.1016/j.jpubeco.2020.104153>
- Zhu, J., & Liu, W. (2020). A tale of two databases: The use of Web of Science and Scopus in academic papers. *Scientometrics*, 123, (1), 321-335. <https://doi.org/10.1007/s11192-020-03387-8>
- Zucman, G. (2013). The Missing Wealth of Nations: Are Europe and the U.S. net Debtors or net Creditors? *The Quarterly Journal of Economics*, 128, (3), 1321–1364. <https://doi.org/10.1093/qje/qjt012>